

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Cirkulární ekonomika v kontextu České republiky

Circular economy in the context of the Czech Republic

Hana Dobiášová

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Cirkulární ekonomika v kontextu České republiky“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 19. 04. 2022

v. r. Hana Dobiášová

Chtěla bych tímto poděkovat doc. Ing. Michaela Krechovské, Ph.D. za cenné připomínky a rady, které mi pomohly k napsání této práce. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům za ochotu, jejich čas a poskytnutí důležitých informací, nezbytných pro vypracování práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Lineární ekonomika.....	8
2 Ekonomika recyklace	9
3 Cirkulární ekonomika.....	10
3.1 Udržitelný rozvoj a cirkulární ekonomika	10
3.1.1 Udržitelný rozvoj – program Organizace spojených národů.....	12
3.1.2 Plnění Cílů udržitelného rozvoje v České republice	13
3.2 Historické pozadí cirkulární ekonomiky	14
3.3 Definice cirkulární ekonomiky	14
3.4 Charakteristika cirkulární ekonomiky	15
3.5 Schéma cirkulární ekonomiky.....	15
3.6 Klíčové prvky cirkulární ekonomiky	17
3.7 Principy cirkulární ekonomiky.....	18
3.8 Koncepty využívané pro realizaci principů cirkulární ekonomiky	19
3.9 Implementace principů cirkulární ekonomiky v organizaci.....	21
3.10 Měření výkonnosti v oblasti cirkulární ekonomiky	21
3.11 Benefity aplikace cirkulární ekonomiky	22
3.12 Nevýhody a bariéry aplikace cirkulární ekonomiky	22
3.13 Filozofie Zero Waste.....	23
4 Cirkulární ekonomika ve světě.....	26
4.1 Evropská unie.....	26
4.2 Rusko	29
4.3 Čína a další asijské země.....	29
4.4 Severní Amerika	30
4.5 Jižní Amerika	30
4.6 Afrika	31
4.7 Austrálie.....	31
5 Cirkulární ekonomika v ČR	32
5.1 Postavení a úloha státu v cirkulární ekonomice	33
5.2 Prioritní oblasti a přetrvávající výzvy oběhového hospodářství ČR.....	34
5.3 Nástroje podpory cirkulární ekonomiky	35
5.4 Bariéry implementace cirkulární ekonomiky v ČR.....	37
6 Metodologie	39
6.1 Cíl výzkumu	39
6.2 Výzkumné otázky	39

6.3	Metoda výzkumu.....	39
6.4	Volba výzkumného vzorku	40
6.5	Průběh výzkumu	41
6.6	Zpracování dat.....	41
7	Příklady dobré praxe – aplikace principů cirkulární ekonomiky	43
7.1	Design – Plastia s.r.o.....	43
7.2	Výroba – Kave footwear s.r.o.	46
7.3	Distribuce – Bezobalofka / HS EkoMin s.r.o.....	50
7.4	Opravování – Opravárna s.r.o.	53
7.5	Znovu použití – Reuse Plzeň s.r.o.....	56
7.6	Sběr a recyklace – AZS 98 HOLDING s.r.o. / AZS RECYKLACE ODPADU s.r.o.	59
8	Výsledky výzkumu, diskuse, závěry a doporučení	64
	Závěr	68
	Seznam použitých zdrojů	71
	Seznam tabulek	78
	Seznam obrázků	79
	Seznam použitých zkratk a značek.....	80
	Seznam příloh	81

Úvod

Naše ekonomika je již dlouhou dobu lineární a bezohledně jsou využívány suroviny pro výrobu produktů, bez kterých by si konzumní a pohodlné lidstvo neumělo každodenní fungování představit. Většina toho, co se vyrobí, je do půl roku vyhozena a končí na skládce nebo ve spalovně. Takto to bohužel pokračuje již desítky let a dochází k poškozování životního prostředí a vyčerpávání zdrojů, které v přírodě vznikaly před miliony let.

Aby byl i do budoucnosti zajištěn dostatek surovin pro nezbytnosti, které lidstvo potřebuje, musí se naše hospodářství stát oběhovým. To znamená předcházet plýtvání účinnější a udržitelnější výrobou produktů i materiálů a opětovně je využívat.

V současné době jsou pouze jednotky procent z celé světové ekonomiky v souladu s konceptem cirkulární ekonomiky (Circle economy, 2021b), ale toto téma je stále diskutovanější na úrovni všech druhů organizací i vládních orgánů.

Cílem této diplomové práce je představit problematiku cirkulární ekonomiky, na příkladech dobré praxe ukázat aplikaci jejích principů a formulovat návrhy pro její rozvoj v České republice. Tohoto cíle bude dosaženo pomocí postupného plnění dílčích cílů práce:

- Vymežit cirkulární ekonomiku a její základní principy.
- Porovnat koncept cirkulární ekonomiky s dalšími vybranými koncepty.
- Shrnout vývoj cirkulární ekonomiky ve světě a v ČR, její výzvy a dopady.
- Analyzovat aplikaci principů cirkulární ekonomiky v praxi vybraných organizací v ČR.
- Formulovat závěry, doporučení a návrhy v oblasti rozvoje cirkulární ekonomiky v ČR a aplikace jejích principů ve vybraných organizacích.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části. První část je věnována ukázce základních modelů ekonomik, se kterými se z hlediska využívání zdrojů a nakládání s odpady můžeme setkat. Následuje kapitola věnovaná udržitelnému rozvoji a jeho cílům. Dále jsou uvedeny základní pojmy a charakteristiky z oblasti cirkulární ekonomiky. Následně jsou představeny klíčové prvky, principy a jednotlivé koncepty, na které lze v oběhovém hospodářství narazit. Dále je zmíněna možná implementace cirkulárních prvků v organizaci a možnosti měření oběhové výkonnosti. Poté jsou zmíněny výhody, nevýhody a případné bariéry aplikace principů cirkulární ekonomiky. Posléze je také

podotknut myšlenkový směr tzv. Zero Waste, tedy koncept, který s oběhovým hospodářstvím úzce souvisí. Následně je shrnut vývoj cirkulární ekonomiky ve světě a dále především v České republice. Celá tato první část analyzuje a syntetizuje poznatky vztahující se k problematice cirkulární ekonomiky na základě rešerše odborných literárních zdrojů.

V druhé části práce jsou představeny vybrané tuzemské organizace, které uplatňují principy cirkulární ekonomiky a celkově se věnují udržitelnému rozvoji a odpovědnému způsobu podnikání se snahou snížit lidský dopad na životní prostředí. Vybrané organizace jsou představeny jakožto příklady dobré praxe. Zvolen byl kvalitativní výzkum za pomoci případových studií, které poskytly plné pochopení vybrané oblasti a jejích souvislostí. Pro zpracování případových studií byla použita technika polostrukturovaného rozhovoru se zástupci vybraných organizací a analýza dostupných materiálů daných organizací.

Na základě provedených analýz a interpretace dat byla syntetizována hlavní zjištění, která vedla k formulaci závěrů a doporučení pro zvýšení rozvoje oběhového hospodářství v České republice.

1 Lineární ekonomika

Jako protiklad je v souvislosti s cirkulární ekonomikou nejčastěji zmiňována tzv. lineární ekonomika, která představuje klasický model ekonomiky již od dob průmyslové revoluce. Ta k výrobě využívá přírodní zdroje, které se přetvoří v produkty, ty jsou následně spotřebovány a jako odpad zlikvidovány. Tento model tlačí na další získávání přírodních zdrojů, jejichž množství je omezené, tudíž je omezen i růst takovéto ekonomiky (Govindan & Hasanagic, 2018).

Podniky, které fungují dle tohoto klasického modelu, jsou zaměřeny pouze na ekonomické výhody (především zisk) plynoucí z daného podnikání bez ohledu na širší dopad jejich podnikání (Garza-Reyes, Valls, Nadeem, Anosike & Kumar, 2019).

Neomezený růst na planetě s omezenými zdroji

V roce 2009 světová poptávka po komoditách dosáhla 1,5 násobku množství, než je planeta schopna zajistit a obnovit udržitelným tempem. Současné modely spotřeby v kombinaci s předpokládaným růstem počtu obyvatel až na 10 miliard lidí do roku 2050 ukazují, že globální poptávka dosáhne trojnásobku udržitelné produkce naší planety. Jen Evropa vyprodukuje 2,5 miliardy tun odpadu ročně, z čehož zhruba polovina skončí na skládkách nebo ve spalovnách. Výsledkem je i to, že se tak lidstvo nenávratně připravuje o vzácné materiály. Například na některých skládkách je dnes větší koncentrace zlata než ve zlatých dolech (Garza-Reyes a kol., 2019).

Jedním z důvodů této situace je fakt, že většina materiálových toků má lineární povahu. Primární suroviny, jako je ropa, kovy či stromy jsou vytěženy, přeměněny na produkty a na konci životního cyklu skončí na skládce nebo ve spalovně. Situaci neprospívá ani to, že 95 % produktů končí v koši po 6 měsících od jejich zakoupení. Dnes data naznačují, že snaha o neomezený hospodářský růst založený na lineárních principech v kombinaci s neudržitelným získáváním zdrojů a spotřebou vede k dramatickým dopadům na životní prostředí, společnost a hospodářství (Institut cirkulární ekonomiky, 2021). Proto je nutné hledat alternativy surovin, způsobu výroby, spotřeby a nakládání s odpady a upouštět od lineárního konceptu, a to vše snoubit s potřebami rostoucí populace (Garza-Reyes a kol., 2019).

2 Ekonomika recyklace

Tento model lze označit také jako ekonomika obnovy zdrojů. K výrobě využívá druhotné suroviny, které by se v lineárním modelu daly označit jako odpad. Tento koncept zahrnuje tři hlavní aktivity – *sběr a následný svoz* odpadového materiálu, který produkují domácnosti i podniky a zajišťují je obce nebo soukromé firmy. Následuje *třídění* tohoto odpadu na třídících linkách podle druhu materiálu, které obvykle zajišťují také soukromé firmy. Posledním krokem je tzv. *druhotná produkce*, neboli přeměna vytríděného materiálu (odpadu) v opět využitelnou surovinu jako např. kov, plast, papír, apod. – které zpracovávají firmy s touto specializací a suroviny následně prodávají výrobním podnikům. Bohužel ne všechny firmy mohou využívat výrobky z recyklovaných materiálů. Jedná se o podniky, které používají náročné technologie a vyžadují vysokou odolnost materiálu v extrémních situacích nebo podniky vyrábějící obaly potravin (z hlediska zdravotní nezávadnosti materiálu) (OECD, 2019).

Samotná recyklace většinou přispívá k menší míře poškozování životního prostředí především tím, že není potřeba vytěžit a vyrobit novou surovinu. I přesto je recyklace proces náročný na energii a vodu, po kterém zůstávají emise skleníkových plynů i odpad. Z hlediska kvality výsledného produktu lze hovořit o tzv. *downcyklaci* a *upcyklaci*. *Downcyklace* probíhá, pokud se recyklováním vytváří méně kvalitní produkt, než byl ten vstupní. Často se tak plýtvá potenciálem, který materiál má. Takto zpracován bývá hlavně plast, nápojové kartony a textil. Na druhé straně při *upcyklaci* je odpad zpracován ve kvalitnější produkt, než byl ten na vstupu. Příkladem může být výroba textilních vláken ze slupek ananasu či kokosu (Gajdošová, Karasová & Škrdlíková, 2019).

3 Cirkulární ekonomika

Cirkulární ekonomika je důležitou součástí udržitelného rozvoje a znamená výraznou změnu fungování ekonomického modelu současnosti (Jonášová, 2019).

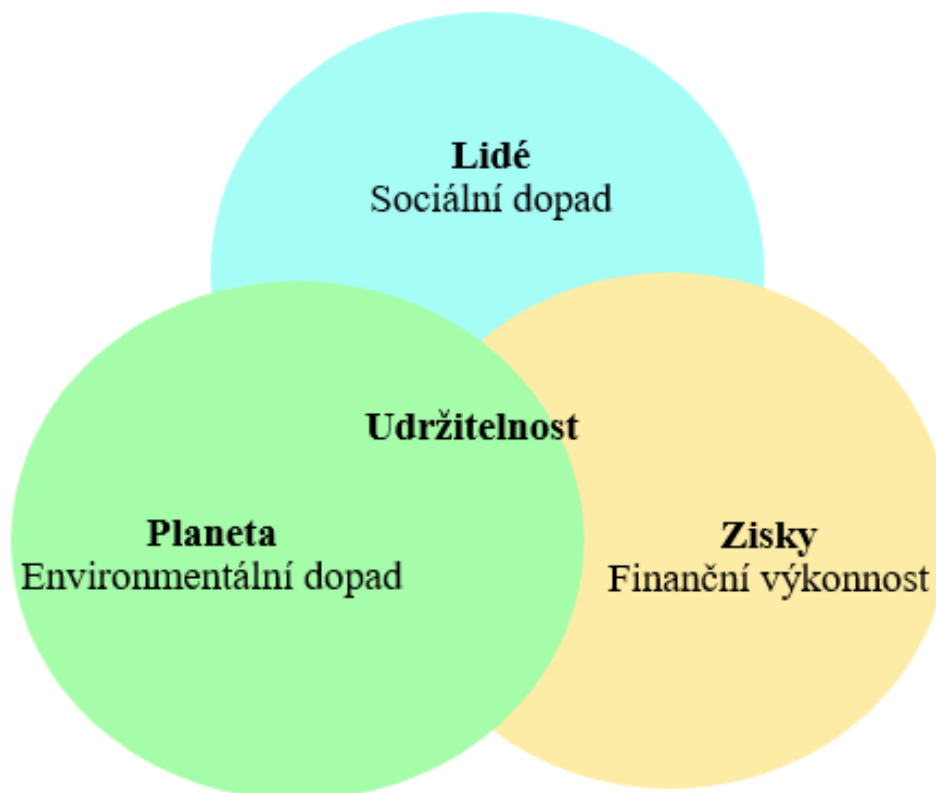
3.1 Udržitelný rozvoj a cirkulární ekonomika

Udržitelný rozvoj je, podle Světové komise Organizace spojených národů pro životní prostředí a rozvoj „*Rozvoj, který naplňuje potřeby současných generací, aniž by ohrožoval schopnost naplnovat potřeby generací budoucích.*“ (World Commission on Environment and Development, 1987).

Analýzou této definice lze určit některé důležité charakteristiky udržitelného rozvoje. První z nich je myšlenka zvyšování a zlepšování kvality lidského života s přihlédnutím k omezeným zdrojům. V této souvislosti je důležité podporovat vědecký a technologický vývoj, který zaručí vhodný rozvoj lidské civilizace. Dále musí být věnována pozornost harmonickému soužití všech tvorů na Zemi, která je komplexním systémem (World Commission on Environment and Development, 1987).

Pokud se zamyslíme nad udržitelným rozvojem podnikání, je důležité zdůraznit tři oblasti, a to hospodářský růst, sociální spravedlnost a rovnováhu přírodních systémů. Tyto tři myšlenky jsou vzájemně propojeny, ale jejich zapojení do podnikání je stále v rané fázi (Turcan & Ciloci, 2021). Tento koncept lze také označit jako tzv. trojí zodpovědnost (angl. triple bottom line) a předpokládá, že by se firmy měly zavázat k měření svého sociálního a environmentálního dopadu a nejen své finanční výkonnosti. Toto pojetí lze rozdělit na „3P“ – angl. planet, people, profit. Jak je patrné z obrázku č. 1, právě vhodný průnik těchto tří oblastí dává kýženu udržitelnost (Elkington, 1998).

Obr. 1: Trojí zodpovědnost

Zdroj: vlastní zpracování s využitím Elkington, 1998

Při srovnávání Cílů udržitelného rozvoje OSN (Informační centrum OSN, 2021) a prioritních oblastí, na které se zaměřuje Strategický rámec Cirkulární Česko 2040 (Ministerstvo životního prostředí, 2021c), je patrné, že rozsah zvolených oblastí cirkulární ekonomiky zahrnuje velkou část Cílů udržitelného rozvoje. Konkrétně se jedná především o cíle, které se věnují vzdělávání, vodě a energiím, průmyslu a inovacím, udržitelnosti měst, a především také odpovědné výrobě a spotřebě. Rozsah zvolených oblastí vychází z předpokladu, že pohled na cirkulární ekonomiku musí být komplexní a zaměřit se na všechny fáze ekonomického cyklu. Podrobněji budou Cíle udržitelného rozvoje a prioritní oblasti Strategického rámce Cirkulární Česko 2040 popsány v následujících kapitolách.

Cirkulární ekonomika ukazuje, že „zelené“ cesty jsou hlavním trendem dnešního vývoje a směru k udržitelnosti (Zajímej.se, 2021a).

3.1.1 Udržitelný rozvoj – program Organizace spojených národů

Organizace spojených národů (OSN) je mezinárodní organizace, jejímiž členy jsou všechny uznávané země světa (Informační centrum OSN, 2021).

Na summitu OSN v Rio de Janeiro v roce 1992 byl přijat dokument „**Agenda 21**“ (United Nations, 1992), který představuje nástroj pro zavádění udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni a uplatňování jeho principů v praxi. Jedná se o globální strategický a akční plán světového společenství, který stanovuje konkrétní kroky směrem k udržitelnému rozvoji.

Hlavní roli v procesu místní Agendy 21 hraje místní samospráva a státní správa. Jelikož jde o proces participativní, tedy účastenský, nezbytně k tomu potřebuje spolupráci s různými složkami místní společnosti – neziskovými organizacemi a spolky, podnikateli, provozovateli služeb, školskými zařízeními, zdravotnickými institucemi a řadou dalších subjektů, včetně široké veřejnosti (Místní Agenda 21, 2017).

Místní Agenda 21 je proces, který prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, strategického plánování a řízení a zapojování veřejnosti zvyšuje kvalitu života ve všech jeho aspektech (Místní Agenda 21, 2017).

Později OSN stanovila „**17 cílů udržitelného rozvoje**“ (SDGs), které představují program rozvoje pro období 2015 – 2030 a navazují na úspěšnou agendu „Rozvojových cílů tisíciletí“ (MDGs). Cíle udržitelného rozvoje jsou výsledkem tříletého procesu vyjednávání, který začal na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Riu de Janeiro. Na formulaci SDGs se podílely všechny členské státy OSN, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce i občané ze všech kontinentů. Agendu udržitelného rozvoje oficiálně schválil summit OSN 25. září 2015 v New Yorku v dokumentu „Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030“ (angl. Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development) (United Nations, 2021), jehož součástí jsou právě i Cíle udržitelného rozvoje (SDGs) (Informační centrum OSN, 2021).

V těchto cílech je představena ambiciózní transformační vize, která ve zkratce představuje svět bez chudoby a hladu, ve kterém je každému umožněn přístup ke kvalitní zdravotní péči a vzdělání a kde platí rovnost pohlaví. Svět, ve kterém je dostupná pitná voda a čisté energie. Další cíle jsou zaměřeny na důstojnou práci, ekonomický růst, inovace a průmysl. Ostatní zbylé cíle jsou zaměřeny na udržitelnost

měst, odpovědnou výrobu a spotřebu, environmentální odpovědnost apod. (United Nations, 2021). Níže na obrázku jsou uvedeny jednotlivé cíle tzv. SDGs.

Obr. 2: Cíle udržitelného rozvoje

Zdroj: Informační centrum OSN, 2021

3.1.2 Plnění Cílů udržitelného rozvoje v České republice

Dlouhodobá koncepce rozvoje založená na cílech udržitelného rozvoje je prezentována ve „Strategickém rámci Česká republika 2030“. Tento dokument slouží ke koordinaci veřejných politik od roku 2017 a je naplňován a rozvíjen jinými odvětvovými nebo resortními strategiemi (Ministerstvo životního prostředí, 2021b).

Dobrou zprávou je, že v období 2017 – 2021 byl pokrok pozorován u osmi cílů udržitelného rozvoje. Dalších osm cílů udržitelného rozvoje ukázalo jen velmi omezený pokrok nebo nebyly k dispozici dostatečné údaje pro řádné zhodnocení. Pouze v případě SGD 5 - Dosáhnout rovnosti žen a mužů, dosud nebyly překážky úspěšně odstraněny, i když platné právní předpisy zajišťují rovný přístup a práva všem ženám. Níže na obrázku č. 3 je znázorněno plnění cílů v České republice (Ministerstvo životního prostředí, 2021b).

Obr. 3: Pokrok v plnění SDGs v období 2017 - 2021

Zdroj: Ministerstvo životního prostředí, 2021b

3.2 Historické pozadí cirkulární ekonomiky

První zmínky o cirkulárních prvcích a uvědomění si materiálových toků a vlivu na ekonomiku sahají do šedesátých let minulého století. V osmdesátých letech se již objevily návrhy značně připomínající uzavírání cyklů, jako známe v dnešní cirkulární ekonomice (Ekins, Domenech, Drummond, Bleischwitz, Hughes & Lotti, 2019). Teprve v roce 1990 (Pearce & Turner) bylo oběhové hospodářství plně definováno a popsáno v knize *Ekonomika přírodních zdrojů a životního prostředí*. Od tohoto roku došlo jen k malému vývoji koncepce cirkulární ekonomiky. Až v roce 2010, kdy byla založena Nadace Ellen MacArthur, která se věnuje osvětě, rozvíjí koncept oběhového hospodářství a spolupracuje s dalšími organizacemi. V roce 2015 představil cirkulární koncept tehdejší evropský komisař pro životní prostředí a od té doby je oběhové hospodářství jedním z hlavních témat politiků i organizací (Ekins a kol., 2019).

3.3 Definice cirkulární ekonomiky

Cirkulární ekonomika nabízí řešení a spojuje zdánlivě protikladnou kombinaci ekonomického zisku s ochranou životního prostředí. Přestože není dána přesná definice, cirkulární ekonomika je často formulována jako koncept, ve kterém neexistuje odpad. Nachází inspiraci v přírodních ekosystémech, které jsou založeny na dokonalých a funkčních cyklech organických živin. Cirkulární ekonomika tuto představu aplikuje ve světě lidí (Institut cirkulární ekonomiky, 2021).

Definice, kterou uvádí Evropský parlament, je následovná: „Cirkulární ekonomika je model produkce a spotřeby, který zahrnuje sdílení, pronajímání, znovuvyužití, opravování, nahrazení opotřebované části a recyklaci existujících materiálů a produktů tak dlouho, jak je jen možné“ (European Parliament, 2015).

3.4 Charakteristika cirkulární ekonomiky

Hlavním cílem cirkulární ekonomiky je oddělení hospodářského růstu od nepřiměřeného vyčerpávání přírodních zdrojů a zhoršování stavu životního prostředí. Oběhové hospodářství se snaží přiblížit k uzavřené smyčce materiálů a energií. Tím je možné udržet jejich hodnotu co nejdéle v ekonomice (Tóthová, Soukopová, Dvořáková, Bedřichová, Čurda & Struk, 2020).

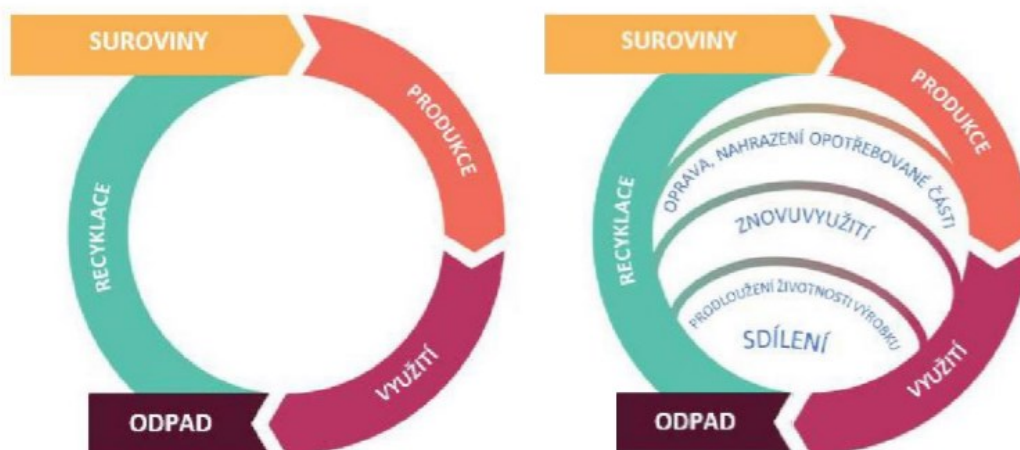
Postupné uzavírání do kruhu, případně smyčky asi nejlépe charakterizuje oběhové hospodářství a znázorňuje ho obrázek č. 4, který dává do kontrastu systémy lineární, efektivnější systém recyklační a cirkulární ekonomiku (Tóthová a kol., 2020).

Obr. 4: Porovnání ekonomických systémů

LINEÁRNÍ EKONOMIKA

TZV. RECYKLAČNÍ EKONOMIKA CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA

Zdroj: vlastní zpracování s využitím Tóthová a kol., 2020

3.5 Schéma cirkulární ekonomiky

Níže, na obrázku č. 5, je zobrazen tzv. „motýlí diagram“, který znázorňuje koncept modelu oběhového hospodářství a zdůrazňuje nepřetržitý tok biologických

a technických materiálů prostřednictvím „hodnotového kruhu“. Diagram zobrazuje, jak snížit spotřebu surovin, předcházet tvorbě emisí a odpadu a jak udržovat nepřetržitou smyčku, kde cirkulují zdroje a příroda je regenerována. Cílem cirkulární ekonomiky je ukončit lineární spotřebu ve prospěch kruhové smyčky, ve které materiály a výrobky kolují v systému (Ellen MacArthur Foundation, 2019).

Jak je ze schématu patrné, existují dvě strany. Na levé straně je zastoupen přírodní cyklus, ve kterém je nezbytné udržitelné řízení a obnova přírodních zdrojů. Tyto biologické materiály mohou být vráceny do přírody, kde se biologicky rozloží bez rizika jejího znečištění. Po průchodu jedním z několika cyklů se živiny vracejí do životního prostředí. Na pravé straně je zobrazen technický cyklus, sekvence, která vytváří oběhovou strategii pro redukci, znovu použití a recyklaci surovin. Technické materiály, jako jsou plasty, nebo syntetické chemikálie apod., které nemohou znovu vstoupit do přírody, budou muset neustále kolovat systémem, který zachycuje a rekapituluje jejich hmotnou hodnotu. Pokud se zaměříme na tok technických materiálů, je patrný rozdíl smyček, z nichž každá má jinou hodnotu podle toho, jak blízko je ke středu (Ellen MacArthur Foundation, 2019).

První vnitřní smyčka spočívá v udržování výrobků a materiálů v ekonomice co nejdéle bez vzniku odpadu. Vzhledem k tomu, že oběhové hospodářství je především o strategickém využívání omezených přírodních zdrojů, trvanlivost odstraňuje potřebu vytvářet nové produkty. Proto je nezbytné, aby výrobci navrhovali opravitelné výrobky.

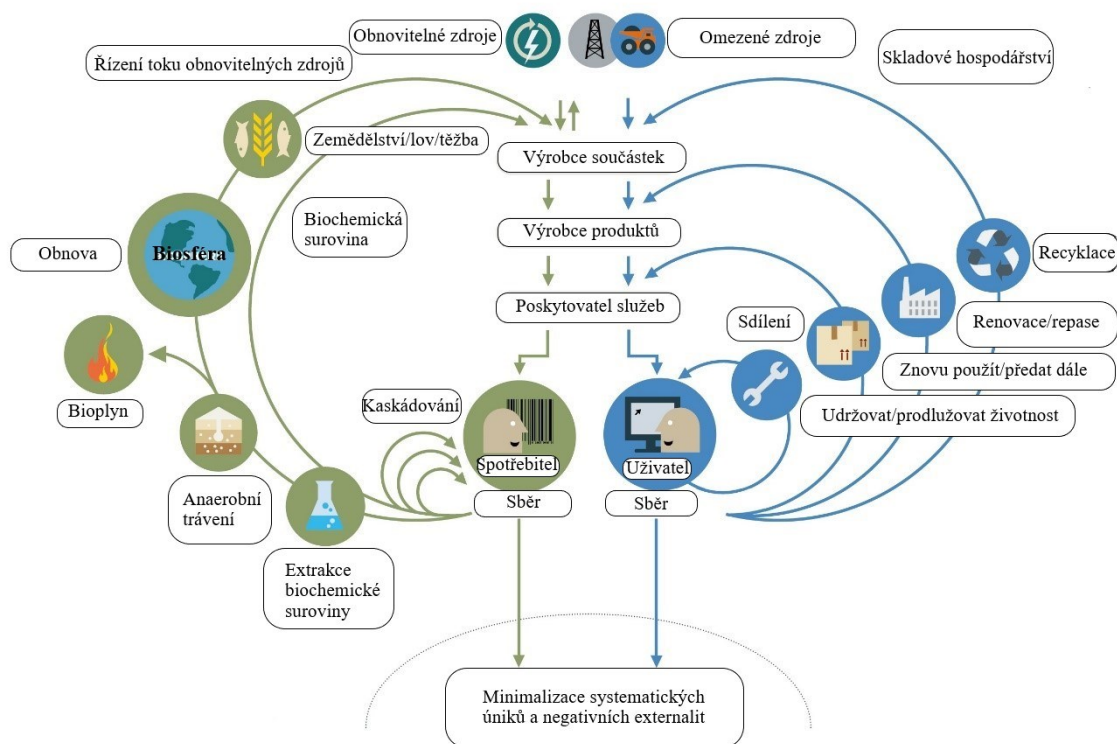
Druhá smyčka zobrazuje strategii opětovného použití nebo redistribuce produktu novým uživatelům v jejich původní podobě, případně s malým vylepšením. Sdílení nebo opětovné použití např. nabídnutím na online tržišti, jsou již zavedenými přístupy. Jsou zapotřebí inovativní obchodní modely, aby zůstaly konkurenceschopné vůči lineárním alternativám. Pomoci mohou nové aplikované technologie, jako je např. umělá inteligence.

Třetí smyčka se skládá z opravy poškozených věcí a renovace těch částí, které potřebují výměnu, aby se obnovila jejich ztracená hodnota namísto jejich zahození.

Čtvrtá smyčka je ta, ve které přichází na řadu recyklace, tedy snížení hodnoty produktu na nejzákladnější úroveň materiálu, aby mohl být přeměněn na nějaký jiný produkt. I když je recyklace důležitá, nabízí nejnižší hodnotový cyklus v tomto diagramu, který upřednostňuje opětovné použití a repasování (Ellen MacArthur Foundation, 2019).

Obr. 5: Motýlí diagram

Zdroj: vlastní zpracování s využitím Ellen MacArthur Foundation, 2019

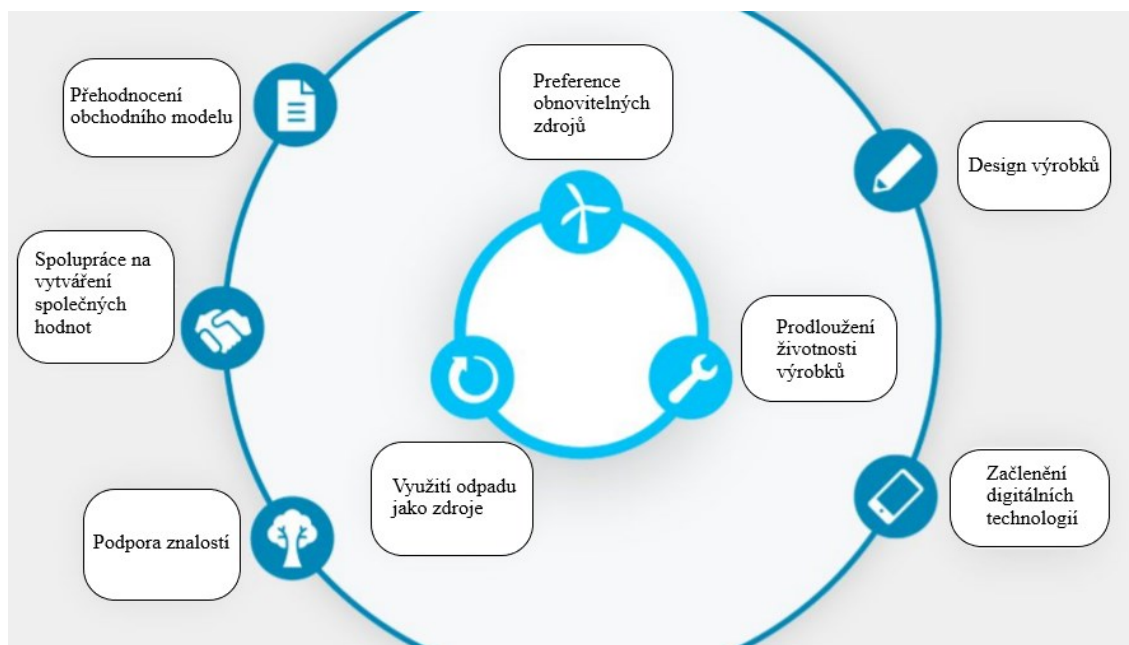
Je nezbytné přehodnotit a přepracovat způsob, jakým jako lidstvo, získáváme, navrhujeme, vyrábíme, spotřebováváme a likvidujeme. „*Vyrobena tak, aby bylo znovu vyrobeno*“, by mělo být novým způsobem, jakým se dívat dopředu (Ellen MacArthur Foundation, 2019).

3.6 Klíčové prvky cirkulární ekonomiky

Nizozemská organizace Circle Economy (2021a) definovala osm klíčových prvků oběhového hospodářství, kterými je možné úspěšně zavést cirkulární ekonomiku do praxe podniků.

Na obrázku č. 6 jsou znázorněny klíčové prvky cirkulární ekonomiky. Organizace Circle Economy (2021a) je uvádí následovně: preference obnovitelných zdrojů, prodloužení životnosti výrobků, využívání odpadu jako zdroje, cirkulární navrhování výrobků, začlenění digitálních technologií, podpora znalostí, spolupráce na vytváření společných hodnot, přehodnocení obchodního modelu. Jednotlivé prvky jsou doplněny o informace týkající se jejich přímé aplikace.

Obr. 6: Klíčové prvky cirkulární ekonomiky

Zdroj: vlastní zpracování s využitím Circle economy, 2021a

3.7 Principy cirkulární ekonomiky

Cirkulární ekonomika mění zaběhlý lineární systém založený na prvcích „vzít – vyrobit – vyhodit“ a transformuje ho na systém, který se opírá o myšlenky: jak hospodařit se zdroji, jak jsou vyráběny a používány produkty a co se s nimi děje, když se blíží konec jejich životnosti. Jen tak lze vytvořit prosperující ekonomiku, z níž budou mít prospěch všichni v rámci možností naší planety (Ellen MacArthur Foundation, 2017).

Základem cirkulární ekonomiky jsou dle Ellen MacArthur Foundation (2017) následující tři principy:

1. princip – *Navrhování odpadu a znečištění* – Vznáší požadavek na podniky, aby přehodnotily dodavatelský řetězec, a vyzývá je, aby se vyhnuly plýtvání a znečišťování životního prostředí a přizpůsobily tomu své výrobky již v samotném stádiu návrhu.
2. princip – *Udržování produktů a materiálů v oběhu* – Vytvoření ekonomiky, která nespotřebovává omezené zdroje, ale opětovně využívá veškeré výrobky a materiály k tomu, aby mohly být znovu použitelné, opravitelné a repasované, nebo jinak materiálově využitelné, aby neskončily na skládce.
3. princip – *Obnovování přírodních systémů* – Nestačí jen chránit životní prostředí, ale také ho zlepšovat. V přírodě neexistuje odpad, vše je „potravou“ pro někoho

dalšího. Proto by všechny možné živiny měly být vráceny do půdy a ostatních ekosystémů.

3.8 Koncepty využívané pro realizaci principů cirkulární ekonomiky

Již v minulém století bylo popsáno několik konceptů, směřujících k ohleduplnosti k životnímu prostředí. Jedním z nich je **výkonnostní ekonomika** (angl. performance economy), ve které by se měly firmy zaměřit na prodej služeb místo samotných produktů (Sariatli, 2017).

Velmi blízká je tomuto modelu **sdílená ekonomika** (angl. sharing economy/model), ve které vlastníci za úplatu dávají přístup ke svému majetku. Mezi využívané příklady patří sdílené automobily, krátkodobé ubytování, nebo sdílení náradí a jiného vybavení (Circular Economy Practitioner Guide, 2018).

Koncept **od kolébky do kolébky** (angl. cradle to cradle) se zaměřuje již na samotný vznik produktů, které jsou konstruovány tak, aby byly na konci své životnosti buď biologicky rozložitelné nebo technologicky zpracovatelné v produkt stejné nebo lepší kvality jako byl ten původní (Sustainability guide, 2018).

Inspiraci přírodou využívá **biomimetika** (angl. biomimicry). Pozorování a napodobování fungování organismů v přírodě, jako je například způsob, kterým se živočichové chrání před chladem, může být inspirací pro člověka při navrhování udržitelných výrobků i výrobních procesů (Sustainability guide, 2018).

Pojem **navrženo k rozložení** (angl. design for disassembly/deconstruction) se zaměřuje již na samý počátek a vývoj produktů tak, aby se na konci jejich životnosti daly rozložit na jednotlivé součásti, které lze znovu použít ve stavu, v jakém jsou nebo se dají použít k recyklaci a jejíž pomocí využít daný materiál (Circular Economy Practitioner Guide, 2018).

Existuje ještě řada konceptů, které spatřují jako klíčovou fází pro udržitelnost právě design produktů, např. **navrženo k opravě** (angl. design for maintainability/repairability), **navrženo k recyklaci** (angl. design for recoverability/recyclability), nebo **standardizace** (Circular Economy Practitioner Guide, 2018).

Průmyslová ekologie (angl. industrial ecology) chápe průmysl jako umělý ekosystém, který funguje podobným způsobem jako přírodní ekosystémy, kde se odpad nebo produkt jednoho procesu využívá jako vstup jiného procesu (Srinivas, 2015).

Dalším pojmem je **přírodní kapitalismus** (angl. natural capitalism), který klade důraz na zvyšování produktivity při využívání přírodních zdrojů tak, aby se prodloužila jejich dostupnost. Důležitým aspektem je i vyčíslení hodnoty přírodních zdrojů na podporu reinvestic do životního prostředí (Sariatli, 2017).

Koncept **modré ekonomiky** (angl. blue economy) rozšiřuje možnost využívání odpadu jako potenciálního vstupu do výroby v různých odvětvích (Sariatli, 2017). Někdy je nazýván jako kaskádování (angl. cascading) a zaměřuje se především na využívání biomasy tak, aby nejprve byla využita k výrobě produktů s vyšší užitnou hodnotou a až jako poslední přišlo na řadu využití v podobě energetického zdroje (Circular Economy Practitioner Guide, 2018).

Tímto posledním krokem, ve kterém dochází různými procesy k přeměně odpadu v elektrickou či tepelnou energii, se zabývá koncept **odpadem k energii** (angl. waste to energy) (Circular Economy Practitioner Guide, 2018).

Další možností zpracování organického odpadu je **kompostování** (angl. composting). Jedná se o proces usnadňující rozklad organické hmoty v okysličeném prostředí a vytváří hnojivo nebo živiny v půdě. Kompostovány mohou být zbytky potravin, dřeva, rostlin apod. (Circular Economy Practitioner Guide, 2018).

Využití druhotných surovin je také jednou z cest, jak zužitkovat odpad z výroby jedné firmy jako vstupní materiál výroby jiné firmy. Existují online **burzy druhotných surovin** (angl. secondary material marketplaces), které spojují nabídku s poptávkou po těchto surovinách. Ale samozřejmě mají firmy i přímo mezi sebou uzavřeny smlouvy na odběr druhotných surovin (Circular Economy Practitioner Guide, 2018).

Recyklace (angl. recycling) je také jednou z možností využití odpadu. Jedná se o sběr, třídění a zpracování likvidovaných materiálů pro použití v jiných výrobních procesech (Circular Economy Practitioner Guide, 2018). Více o tomto konceptu již bylo zmíněno v kapitole „Ekonomika recyklace“.

3.9 Implementace principů cirkulární ekonomiky v organizaci

Jak zavést cirkulární principy do praxe firem radí Jonášová, Klepek a Vashkevich (2019). Iniciátor této změny, obvykle majitel firmy, by se nejdříve měl v oblasti cirkulární ekonomiky vzdělat a získat co nejvíce informací. Mohou mu pomoci příklady dobré praxe či workshopy. Poté je možné začít pracovat na tvorbě cirkulárního plánu. Dále je nutné analyzovat současnou situaci firmy a to nejen na základě finančních výsledků. S tím mohou pomoci odborné konzultační a auditorské firmy. Dále je nezbytné promyslet možné spolupráce včetně těch uvnitř podniku. Následně je možné definovat cíle či ambice, kterých by firma chtěla dosáhnout a také určit příležitosti, u kterých má firma nejvíce zdrojů, a ty přeměnit na úspěšné projekty. Nesmí se ale zapomínat, že i zavedení cirkulárních principů stojí na lidech a i oni by měli mít stanovené osobní cíle v rámci projektu zavádění principů cirkulární ekonomiky v organizaci.

3.10 Měření výkonnosti v oblasti cirkulární ekonomiky

V lednu roku 2020 byl oficiálně spuštěn nástroj Ellen MacArthur Foundation (2020) s názvem „Circulytics“, který je doposud nejkomplexnějším dostupným nástrojem pro měření cirkularity. Měřicí systém se skládá z „aktivátorů“ a „výsledků“. „Aktivátorem“ je společnost samotná (strategie, lidé, procesy, inovace, externí vztahy apod.). „Výsledky“ souvisejí se vstupy (materiál, energie) a výstupy (produkty, služby) a jak přispívají cirkularitě. Tento prostředek poskytuje firmám přehled nad tím, jaké oblasti vyžadují zlepšení, a identifikuje příležitosti pro inovace. Mohou tak lépe posoudit svou situaci a plánovat možné zlepšení, což přispívá k celkově lepším výsledkům podniku a zvýšení hodnoty značky.

V roce 2021 i v České republice vznikla metoda, která pomáhá firmám analyzovat stav podniku a odhalit potenciál pro zlepšení v aplikaci principů cirkulární ekonomiky. Nazývá se „Quick Check“ a zaměřuje se na několik hlavních oblastí jako např. aktivity vedení společnosti, strategie, běžné provozní aktivity, využívání energií, materiálové toky, dodavatelsko-odběratelský řetězec apod. a to vždy ve vztahu k cirkulární ekonomice. První výstupy z této metody firmy získají do jednoho měsíce a podle výstupů si společnosti mohou nechat zpracovat celou cirkulární strategii, případně dále pokračovat v konzultacích. Toto řešení je vhodné jak pro firmy, které s oběhovým hospodářstvím začínají, ale i pro ty, které se této problematice věnují delší dobu (CIRA Advisory, 2021).

3.11 Benefity aplikace cirkulární ekonomiky

Aplikace principů cirkulární ekonomiky tak, aby z ní měli prospěch všichni v rámci možností naší planety, přináší široké spektrum sociálních, ekonomických a environmentálních výhod. Jsou jimi:

- menší míra využívání přírodních zdrojů, energií a vody a jejich efektivnější využívání, snížení závislosti na importu surovin ze zahraničí,
- větší míra využívání obnovitelných zdrojů, udržitelné zdroje primárních surovin,
- méně znečišťování životního prostředí,
- méně odpadu, spalovny a skládky odpadu jsou zredukovány na minimum,
- hodnota výrobků, jejich komponent a materiálů, které jsou znovu používány, zůstávají v ekonomice (Delphi Group, 2017)
- zvýšení konkurenceschopnosti podniků, stimulace inovací,
- podpora hospodářského růstu a vznik nových pracovních míst,
- poskytnutí spotřebitelům trvanlivějších a inovativnějších výrobků, které zvýší kvalitu života a dlouhodobě jim ušetří peníze (European Parliament, 2015).

3.12 Nevýhody a bariéry aplikace cirkulární ekonomiky

Nevýhody aplikace principů cirkulární ekonomiky se dotýkají především výrobců, pro které jejich zavedení představuje především náklady. Mezi nevýhody lze zařadit:

- zánik některých podniků, zaměřujících se na levné zboží s plánovaným vestavěným zastaráváním nebo levnou módu apod., a s tím související miliony pracovních míst – mnoho z nich se nachází v zemích s nízkými příjmy (Schröder, MacEwen, Barrie, Watterberg & Wallace, 2021),
- prodloužení životnosti výrobků znamená pro výrobce a prodejce menší odbyt a snížení prodejů,
- zvýšení nároků na výrobce a celý dodavatelský řetězec v oblasti návrhů výrobků, logistiky, apod. a s tím spojené i vyšší náklady,
- limitované opakované používání některých materiálů nesmí ohrozit kvalitu výrobků,
- potřeba nových dovedností a znalostí pracovníků (Energy and Utilities Alliance, 2016).

Pohodlí spotřebitelů by se dalo označit jako bariéra při aplikaci cirkulárních principů. Je pro ně jednodušší vzít si v obchodě jednorázové plastové sáčky a tašky, než si přinést vlastní opakovaně použitelné látkové.

Některé zákony a předpisy neúmyslně podněcují nevhodné chování mezi spotřebiteli a společnostmi. To je běžný problém v potravinářském a nápojovém průmyslu. Například štítky s datem spotřeby, nebo minimální trvanlivosti (byť chrání spotřebitele), tak při správném skladování daný výrobek může být stále bezpečně požitelný i po uvedeném datu.

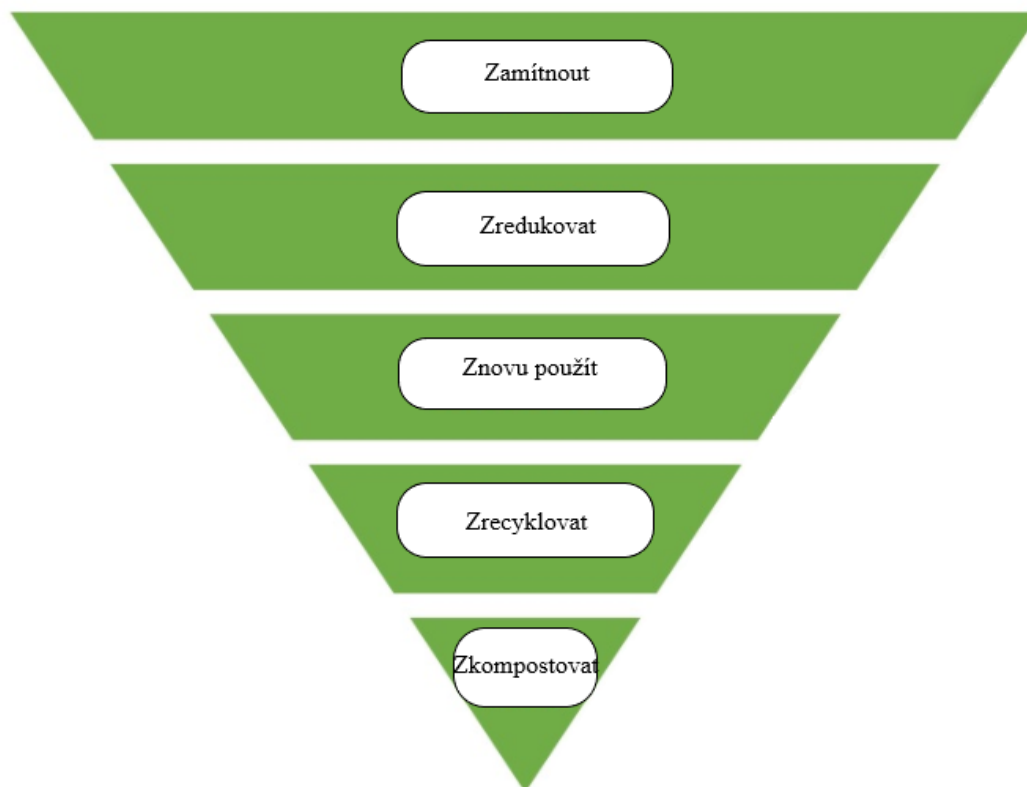
Na některých místech světa stále chybí řádná odpadová infrastruktura a tak třetina plastů končí v řekách, mořích, apod.

Překážky, které jsou zde uvedeny, znesnadňují společnostem, spotřebitelům i vládním institucím řešení problémů s odpady a s využíváním zdrojů. Tyto překážky musí být překonány společně všemi zmíněnými zainteresovanými skupinami, případně dalšími institucemi (Stanislaus, 2018).

3.13 Filozofie Zero Waste

Jediným udržitelným způsobem je redukce odpadu a vůbec nejlépe prevence jeho vzniku. Když odpad nevznikne, není potřeba ho recyklovat, spalovat nebo skladovat na skládce. Každý se tak může inspirovat filozofií tzv. Zero Waste, to by se dalo přeložit jako nulový odpad a značí pět pravidel změny životního stylu a to v pořadí na obrázku č. 7 níže (Gajdošová a kol., 2017).

Obr. 7: Bezodpadová pyramida

Zdroj: vlastní zpracování s využitím Zero Waste Slovakia, 2021

1. **Zamítnout** – Odmítnutí toho, co nepotřebujeme, je nejúčinnější způsob, jak zabránit vzniku odpadu.
2. **Zredukovat** – Zamyšlení se nad každým nákupem, zda danou věc skutečně potřebujeme, případně zda není možnost si danou věc někde půjčit a celkově se chovat skromně.
3. **Znovu použít** – Ne vše, co se rozbije, musí být vyhozeno, ale může být opraveno a dále používáno. A protože výroba vyžaduje velké množství energie, vody a neobnovitelných zdrojů, měly by být výrobky navrhovány tak, aby byly v případě potřeby snadno opravitelné. S tímto bodem souvisí i nakupování z druhé ruky, nebo naopak prodej nehodících se věcí.
4. **Zrecyklovat** – I přes zaměření se na první tři kroky se stane, že zůstane něco, co lze označit jako odpad. Ideální je, aby se odpad stal zdrojem a to tak, že bude vytríděn k recyklaci, která je finančně a energeticky velmi náročným procesem s dopadem na životní prostředí.

5. **Zkompostovat** – Zkompostovat biologicky rozložitelný odpad a tím podpořit vznik živin v půdě (Zero Waste Slovakia, 2021).

Gajdošová a kol. (2017) uvádí jako pátý bod pyramidy „**Zahodit**“, kam patří veškerý směsný odpad, který se nepodaří zrecyklovat nebo zkompostovat, a musí být spálen nebo odvezen na skládku.

Kromě těchto pěti bodů je k pyramidě někdy uváděn jeden bod navíc a tím je „**Změna**“. Ta by se měla týkat změny myšlení a návyků lidí a designu výrobků. Pokud podle Zero Waste změní spotřebitelé své chování, budou se i výrobci muset přizpůsobit a produkovat výrobky v souladu s touto filozofií. Znamenalo by to pro ně změnu již při návrhu daného výrobku, aby měl delší životnost, byl snadněji opravitelný, dobře recyklovatelný nebo kompostovatelný. Spotřebitelé pak místo jednorázového produktu využijí jeho opakovaně použitelnou alternativu (Gajdošová a kol., 2017).

4 Cirkulární ekonomika ve světě

Oběhové hospodářství je přirozeně také na programu jednání politiků na národní i místní úrovni po celém světě. Politici v Evropě, Asii a dalších světadílech vyjádřili záměr, který by posunul současné hospodářství k cirkulárnímu. Některé země si stanovily konkrétní cíle, které se týkají zásad cirkulární ekonomiky, ale také záleží na schopnostech plnit tyto zásady (Lacy, Long & Spindler, 2020).

Cirkulární ekonomika ve světě za poslední dva roky zaznamenala pokles. Dle zprávy „Circularity Gap Report“ za rok 2020 byla světová ekonomika pouze z 8,6 % oběhová, jen o dva roky dříve to bylo 9,1 % (Circle economy, 2021b).

V následujících podkapitolách budou představeny vybrané ekonomiky a organizace světa a jejich postoje a kroky k oběhovému hospodářství.

4.1 Evropská unie

Evropská unie, která sdružuje 27 členských států, si stanovila velmi ambiciózní vizi, která by měla vypadat následovně: *„V roce 2050 si lidé žijí dobře v rámci ekologických mezí planety. Prosperita a zdravé životní prostředí pramení z inovativního oběhového hospodářství, ve kterém se neplýtvá, a přírodní zdroje jsou spravovány udržitelným způsobem.“* (European Parliament, 2018a).

Oběhové hospodářství se stalo jedním z klíčových témat řady politik EU. V prosinci 2015 Evropská komise představila balíček k oběhovému hospodářství (European Commission, 2015), jehož součástí byly změny legislativy v oblasti odpadů, obalů a výrobků s ukončenou životností, které byly schváleny v roce 2018 (European Parliament, 2018b). Nové schválené cíle v jednotlivých směrnících jsou zachyceny v tabulce v příloze A. Ve zkratce jsou cíle zaměřeny na procentuální zvýšení recyklace a radikální snížení skládkování odpadů. Právně závazné evropské cíle pro nakládání s odpady a obaly jsou považovány za jedny z hlavních nástrojů pro přechod k oběhovému hospodářství (Ministerstvo životního prostředí, 2021c).

V návaznosti na sdělení „**Akčního plánu Evropské unie pro oběhové hospodářství**“ (European Commission, 2015), Evropský parlament a Rada Evropské unie (2019) představili 16. ledna 2018 další z iniciativ v rámci plnění Akčního plánu EU pro oběhové hospodářství, které se týkaly dopadu plastových výrobků na životní prostředí. Směrnice je platná od 2. 7. 2019 a omezuje, nebo zakazuje vybrané jednorázové výrobky, s platností od července roku 2021.

V roce 2015 přijala Evropská komise Akční plán pro oběhové hospodářství a v roce 2019 ho považovala za splněný. Následující rok Evropská komise (2020) představila „**Nový akční plán**“, který navazuje na její předchozí aktivity k oběhovému hospodářství z let 2015, 2018 a 2019. Evropská komise se chce v Novém akčním plánu zaměřit na prohloubení cirkularity v řadě oblastí, které byly identifikovány jako klíčové pro další posun oběhového hospodářství v EU. Nový akční plán zahrnuje soubor vzájemně propojených iniciativ, jejichž cílem je vytvořit silný a ucelený rámec výrobní politiky, díky němuž se udržitelné produkty, služby a obchodní modely stanou pravidlem a spotřební návyky se změní tak, že především již nebude vznikat žádný odpad. Tento rámec výrobní politiky se bude postupně zavádět, přičemž hlavní důraz bude kladen na hodnotové řetězce klíčových výrobků. Budou zavedena i další opatření s cílem snížit množství odpadu a zajistit, aby EU měla dobře fungující vnitřní trh s vysoce kvalitními druhotnými surovinami (Ministerstvo životního prostředí, 2021c).

Další z evropských politických iniciativ Evropské komise (2019) je „**Zelená dohoda pro Evropu**“, která byla představena 11. 12. 2019. Jejím prvním cílem je snížení emisí skleníkových plynů v EU. Druhý cíl dohody je zaměřen na udržitelný růst evropské ekonomiky.

Evropská komise také cílila přímo na spotřebitele (nikoliv na firmy nebo instituce) kampaní „**Generace, vzbud'te se**“ (angl. Generation Awake) v letech 2011 až 2015. Důraz byl kladen především na mladé lidi žijící ve městech. Hlavním cílem kampaně bylo zvýšit povědomí o efektivním využívání zdrojů, a také ukazovala, co je možné udělat v každodenním životě pro snížení množství produkovaného odpadu a důmyslnější využívání přírodních zdrojů. Lidé se tak měli zamyslet nad svými spotřebitelskými návyky a jejich důsledky pro životní prostředí, kvalitu života, zdraví a blahobyt. Komise splnila již zmíněný cíl kampaně a přispěla alespoň částečně ke změně chování veřejnosti (European Commission, 2021).

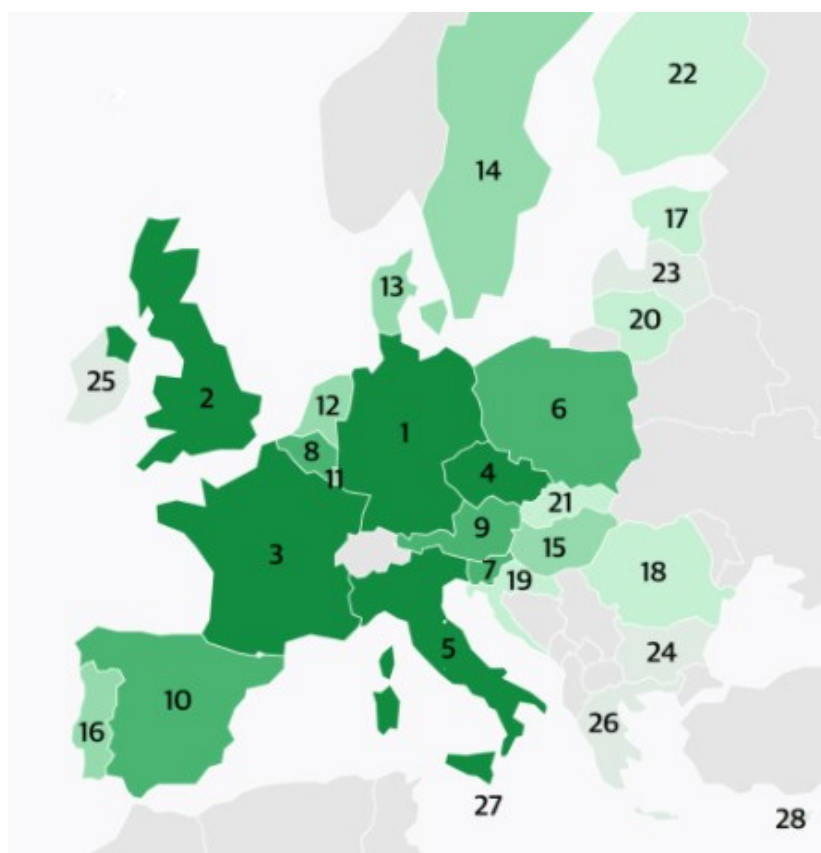
Situace v EU

Přední pozici v oběhovém hospodářství v EU drželo v roce 2020 Nizozemsko. Nizozemská vláda má ambiciózní plán stát se zemí 100% založenou na oběhovém hospodářství do roku 2050. Strategie „Oběhové hospodářství v Nizozemsku do roku 2050“ stanoví kroky, které je potřeba provést, aby bylo možné efektivněji spravovat suroviny, produkty a služby (Construcía, 2020).

Mezi další země na předních místech oběhového hospodářství v EU patří Německo, Francie, Itálie a také Česká republika, zatímco zdánlivě zelené severské země zaostávají (Hervey, 2018).

Nestrannou politickou zpravodajskou organizací Politico byl v roce 2018 vytvořen průzkum dat sedmi klíčových metrik oběhového hospodářství Evropské komise, na základě agregace jejich hodnocení seřadila každou zemi Evropské unie, jak je možné vidět na obrázku níže (Hervey, 2018). Slepá mapa zmiňuje na pomyslném druhém místě Velkou Británii, která jen pro upřesnění v současné době již není členem Evropské unie.

Obr. 8: Mapa pořadí zemí dle umístění v hodnocení oběhového hospodářství

Zdroj: Hervey, 2018

V současné době naplňování evropského cirkulárního plánu zpomalila pandemie Covid-19. Před ní jsme byli na dobré cestě významně omezit používání jednorázových plastů, ale v důsledku pandemie jejich spotřeba roste (roušky, hygienické obaly, plastové přístroje apod.). To se již projevuje v narůstajícím množství odpadů a znečištění životního prostředí (Hosnedlová, 2021a).

4.2 Rusko

Rusko je zmíněno samostatně, protože nepatří mezi země EU, ale zároveň je největší zemí světa a také jedním z největších znečišťovatelů životního prostředí. Dříve přistupovalo Rusko ke klimatické a energetické politice ignorováním a popíráním. Nyní zaujalo postoj přijetí reality, ale bez většího zájmu o věc (Freitag, 2021).

Současná praxe nakládání s odpady v Rusku se vyznačuje negativním dopadem na životní prostředí a lidské zdraví, stejně jako neefektivním využíváním materiálních a energetických zdrojů. Přibližně 96 % odpadu v Rusku končí na skládkách, zbylá 4 % jsou dále zpracována. V roce 2019 vstoupila v platnost reforma zákona o odpadech, která pouze vylepšuje sběr a nakládání s odpady, stále se nejedná o krok k oběhovému hospodářství (Fedotkina, Gorbashko & Vatulkina, 2019).

4.3 Čína a další asijské země

Čína má ve své politice téma oběhového hospodářství od počátku 21. století. Dříve se v rámci svých pětiletých plánů zaměřovala hlavně na průmyslovou ekologii. Nejnovější plán, který vešel v platnost v roce 2017, se zaměřuje na ekodesign a rozšířenou odpovědnost výrobců (Isles, 2021).

V **Japonsku** byl v roce 2000 přijat zákon o založení tzv. „oběhové společnosti“. To byla reakce na řadu problémů souvisejících s odpadem na konci 90. let. Zákon byl zaměřen především na podporu recyklace a dalšího nakládání s odpady (Zenbird, 2021). V roce 2018 vydalo japonské ministerstvo životního prostředí plán, který zmiňuje potřebu obnovy regionů, cirkulární oběh zdrojů a vhodné zpracování, nebo využití odpadu (Ministry of the Environment, Japan, 2018).

V **Indii** je odpad velkým problémem. Jen 70 % odpadu je shromažďováno kvůli nedostatečným komunálním službám. Z toho přibližně 20 % je dále zpracováno, zbytek končí na otevřených skládkách bez řádného zpracování. V roce 2014 Indie vyhlásila masivní program „Čistá Indie“ a po dvou letech vydala další přísnější pravidla pro nakládání s pevným odpadem. Navzdory tomuto regulačnímu úsilí však bude indické hospodářství i nadále vytvářet rostoucí toky odpadu v důsledku nárůstu počtu obyvatel, urbanizace, a dalších vlivů, což povede k významným dopadům na lidské zdraví a životní prostředí (Fiksel, Sanjay & Raman, 2021; Ministry of Jal Shakti, 2021).

Zpráva „Zastavení přílivu: Strategie pro oceán bez plastů“ uvádí, že většina plastů vstupuje do oceánu z malé zeměpisné oblasti, a že více než polovina pochází z pouhých

pěti rychle rostoucích ekonomik - **Číny, Indonésie, Filipín, Thajska a Vietnamu** (dále je zmíněna také Srí Lanka a Indie). Rychlému růstu těchto ekonomik nestihá úměrně růst infrastruktura pro nakládání s odpady (McKinsey Center for Business and Environment & Ocean Conservancy, 2015).

4.4 Severní Amerika

USA zaostávají za svými mezinárodními protějšky ve stanovení národního plánu oběhového hospodářství a zavedení právních předpisů k jejich provádění. V roce 2020 bylo uvedeno několik návrhů zákonů, ale jen málo z nich se dočkalo nějakého posunu. Bez podpory ze stran dotčených korporací a vlády a stanovení společných cílů, se vnitrostátní plán oběhového hospodářství pravděpodobně neuskuteční, ale stále existují příležitosti přijímat menší a skromnější návrhy (Enel North America, 2021).

Podporu zavedení oběhového hospodářství v celé Americe poskytuje od roku 2016 Americká platforma cirkulární ekonomiky, která je řízena Americkou nadací pro udržitelný rozvoj. Propojením jednotlivců, organizací, vlády, vědců a nápadů se platforma snaží o implementaci cirkulární ekonomiky v Americe (Americas Sustainable Development Foundation, 2017).

Kanada je jednou z nejlepších zemí v oblasti oběhového hospodářství a má vytvořeno partnerství veřejné a soukromé sféry (Lacy a kol., 2020).

Kanadská provincie Ontario iniciovala v roce 2015 „Strategii pro bezodpadové Ontario: Budování cirkulární ekonomiky“, ze které si převzaly hlavní cíle i ostatní provincie. Cíle se především zaměřují na nakládání s odpady, jejich předcházení a opětovné využití (Ontario, 2017).

4.5 Jižní Amerika

Po hostování prvního Fóra cirkulární ekonomiky v Americe v roce 2017, které bylo prvním krokem k udržitelnému kontinentu (Americas Sustainable Development Foundation, 2017), zahájila **Kolumbie** o rok později „Národní strategii pro oběhové hospodářství“ s cílem zvýšit míru recyklace a opětovného použití odpadů z 8,7 % na 17,9 % do roku 2030. Kolumbie byla první zemí ve svém regionu, která zavedla do svých politik nakládání s nebezpečným odpadem. Dále také vyvíjí několik strategií týkajících se biohospodářství (El Congreso de la República de Colombia, 2019; Guran, Mersky & Ghosh, 2020)

Mezi zeměmi Jižní Ameriky má **Chile** nejvíce veřejných iniciativ věnovaných oběhovému hospodářství. V roce 2016 přijala země zákon o nakládání s odpady, rozšířené odpovědnosti výrobce a podpoře recyklace. V posledních letech chilská vláda zavedla několik politik a strategií zaměřených na podporu přechodu na oběhové hospodářství (Guran a kol., 2020).

4.6 Afrika

V Africe je cirkulární ekonomika tématem posledních zhruba tří let (Ellen MacArthur Foundation, 2021). Jednotlivé země aplikují své zákony o odpadech, které se týkají především jeho sběru a zacházení s ním, některé mají cíle pro recyklaci. Aplikace těchto zákonů je často těžká, kvůli nedostatku finančních zdrojů a schopností na úrovni místních správ (Lacy a kol., 2020).

V listopadu 2019 na konferenci afrických ministrů životního prostředí byla oznámena „Durbanská deklarace pro environmentální udržitelnost“, která znamená první panafrické politické oznámení zahrnující ambice oběhového hospodářství pro kontinent (Ellen MacArthur Foundation, 2021).

4.7 Austrálie

Australská vláda aktualizovala svou odpadovou politiku v roce 2018, ve které uvedla jako priority předcházení odpadu a využívání recyklátu (Lacy a kol., 2020). O rok později byl vypracován „Akční plán“, který se zaměřuje na čtyři hlavní materiály: plasty, pneumatiky, sklo a papír. Národní akční plán politiky v oblasti odpadů má za cíl snížit do roku 2030 celkový objem odpadu vyprodukovaného v Austrálii o 10 procent na osobu a usilovat o dosažení 80% průměrné míry využití zdrojů ze všech toků odpadů do roku 2030 (Australian Government, State and territory governments & The Australian Local Government Association, 2019; CSIRO, 2021).

5 Cirkulární ekonomika v ČR

Ministerstvo životního prostředí (2021c, s. 108) uvedlo následující vizi, týkající se oběhového hospodářství. *„V roce 2040 přináší oběhové hospodářství České republiky podstatné environmentální, ekonomické a společenské přínosy. Česká republika v rámci přijatých opatření systematicky podporuje oběhové hospodářství jako model pro zlepšení ochrany životního prostředí, posílení konkurenceschopnosti a technologické vyspělosti, tvorbu nových pracovních míst, zvýšení surovinové bezpečnosti, a získávání nových kompetencí obyvatel.“*

Česká republika dosud neměla samostatný strategický rámec cirkulární ekonomiky, který by poskytoval ucelený a soudržný plán postupu provádění opatření v oblasti oběhového hospodářství v různých odvětvích a politických oblastech (Ministerstvo životního prostředí, 2021c).

Jako předvoj lze považovat dokument **„Strategický rámec Česká republika 2030“** z roku 2017, který je věnován udržitelnému rozvoji (Úřad vlády České republiky, 2017). Dále byly v rámci kompetencí především Ministerstva životního prostředí a Ministerstva průmyslu a obchodu konány dílčí akce a opatření, které lze zahrnout do oblasti cirkulární ekonomiky (ECO trend Research centre s.r.o. & Vysoká škola ekonomická v Praze, 2020).

Na základě provedených analýz dokumentů Evropské unie (zejména Akčního plánu EU pro oběhové hospodářství a Nového akčního plánu pro oběhové hospodářství), strategií členských zemí EU, dokumentů OECD a strategických dokumentů ČR, byly identifikovány priority oběhového hospodářství České republiky. V dubnu 2021 byl Ministerstvem životního prostředí uveřejněn, po třech letech práce, **„Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040“** (Ministerstvo životního prostředí, 2021c).

Bylo zjištěno, že míra oběhového používání materiálů v České republice je v současnosti nižší než průměr Evropské unie. Česká republika také zaostává za průměrem EU, pokud se jedná o produktivitu zdrojů a výkonnost v oblasti ekologických inovací. Mezi problémy, které byly zjištěny při přezkumech stavu životního prostředí provedených OECD a Evropskou komisí, patří vysoké podíly odpadu ukládaného přímo na skládky, nízká míra obnovy zdrojů, nákladová neefektivnost v odpadovém hospodářství a nedostatečné předcházení vzniku odpadu. V roce 2019 bylo recyklováno

41% komunálního odpadu, hlavním způsobem zpracování zůstává i nadále skládkování, které v uvedeném roce dosáhlo 46 % (Ministerstvo životního prostředí, 2021c).

Ministerstvo životního prostředí (2021c) vidí v oběhovém hospodářství a posilování jeho principů šanci pro Českou republiku v rámci obnovy poškozené ekonomiky po zásahu pandemií Covid-19. Česká republika by se tak mohla stát více odolnou vůči budoucím hrozbám v oblasti životního prostředí, ekonomiky a sociální stability.

5.1 Postavení a úloha státu v cirkulární ekonomice

Hlavním předpokladem k tomu, aby se cirkulární ekonomika stala nedílnou součástí našich životů, je dlouhodobé zapojení aktérů napříč všemi úrovněmi vládnutí – jednotlivých členských států Evropské unie, regionů, měst a municipalit, podniků i občanů. Jen díky takovému přístupu je možné principy tohoto konceptu prosazovat také na globální úrovni (ECO trend Research centre s.r.o. & Vysoká škola ekonomická v Praze, 2020).

Vláda zaujímá klíčové postavení vedoucí k vývoji a změnám směrem k oběhovému hospodářství. Kromě toho, že vyvíjí, navrhuje a zavádí politická opatření a směřuje veřejné investice do oběhového hospodářství, může povzbudit další aktéry, aby rozvíjeli oběhové hospodářství (Lacy a kol., 2020).

Stát by měl vytvořit příznivé prostředí pro rozvoj a rozšiřování oběhových obchodních modelů s konečným cílem umožnit občanům žít ve zdravější, prosperující a spravedlivější společnosti. Stát by měl pomáhat firmám a podnikatelům odstraňovat bariéry při zavádění cirkulárních principů, protože k tomu má nástroje ve formě předpisů, pokynů a investic (Lacy a kol., 2020).

Zásadní vliv na cirkulární ekonomiku v tuzemsku mají **politiky Evropské unie**, která je oběhovému hospodářství velmi nakloněná (Ministerstvo životního prostředí, 2021c).

Ze státních orgánů se v České republice věnuje oběhovému hospodářství především **Ministerstvo životního prostředí (MŽP)** a **Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO)**. V letech 2014-2018 patřila Rada vlády pro udržitelný rozvoj pod Úřad vlády ČR, ale nyní opět patří pod MŽP (Ministerstvo životního prostředí, 2021a).

Ministerstvo průmyslu a obchodu nahlíží na přechod k oběhovému hospodářství zejména s ohledem na zajištění udržitelného růstu ekonomiky a úspor nákladů díky ekodesignu, opětovnému využívání odpadů a jejich předcházení. Dále vidí prostor pro

inovace, vznik nových pracovních míst a přínos pro spotřebitele v podobě kvalitnějších výrobků (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018). Ministerstvo životního prostředí se zaměřuje na prosazování principů cirkulární ekonomiky jako na environmentálně ohleduplný způsob výroby, spotřeby a následné nakládání s odpady (Ministerstvo životního prostředí, 2018).

5.2 Prioritní oblasti a přetrvávající výzvy oběhového hospodářství ČR

Jak již bylo uvedeno, mezi problémy, které byly zjištěny při nedávných přezkumech stavu životního prostředí v České republice provedených OECD a Evropskou komisí, patří vysoké podíly odpadu ukládaného přímo na skládky, nízká míra obnovy zdrojů, nákladová neefektivnost v odpadovém hospodářství a nedostatečné předcházení vzniku odpadu. Klíčovými výzvami pro ČR v oblasti oběhového hospodářství, které vyžadují více politických opatření, jsou dle OECD (2018):

- předcházení vzniku odpadů,
- zlepšení recyklace,
- snížení skládkování,
- zlepšení účinnosti hospodaření s odpady,
- investování do recyklační infrastruktury,
- rozvíjení trhů druhotných surovin,
- zlepšení designu výrobků,
- poskytování více informací spotřebitelům,
- posílení výzkumu, vývoje a inovací,
- podpoření cirkulární ekonomiky vhodnými ekonomickými nástroji,
- zlepšení spolupráci mezi zúčastněnými stranami.

Na základě provedených analýz dokumentů EU, strategií členských zemí EU, dokumentů OECD a strategických dokumentů ČR, byl zvolen kombinovaný přístup k identifikaci priorit oběhového hospodářství České republiky v časovém horizontu „Strategického rámce cirkulární Česko 2040“ (Ministerstvo životního prostředí, 2021c).

Bylo určeno 10 prioritních oblastí, které se týkají tří hlavních linií - odvětví a systémů, horizontálních iniciativ a fází hodnotového řetězce (Ministerstvo životního prostředí, 2021c), jak znázorňuje následující tabulka.

Tab. 1: Prioritní oblasti Strategického rámce cirkulární Česko 2040

Prioritní oblasti Strategického rámce „Cirkulární Česko 2040“		
Strategické linie	Životní cyklus/hodnotové řetězce	<i>Produkty a design</i>
		<i>Spotřeba a spotřebitelé</i>
		<i>Odpadové hospodářství</i>
	Odvětví/systémy	<i>Průmysl, suroviny, stavebnictví, energetika</i>
		<i>Bioekonomika a potraviny</i>
		<i>Cirkulární města a infrastruktura</i>
		<i>Voda</i>
	Horizontální iniciativy	<i>Výzkum, vývoj a inovace</i>
		<i>Vzdělávání a znalosti</i>
<i>Ekonomické nástroje</i>		

Zdroj: Ministerstvo životního prostředí, 2021c

Přetrvávající výzvou je také fakt, že je Česká republika v prodlení s implementací Směrnice EU 2019/904 – o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí, která měla být z nařízení EU přijata všemi členskými státy EU do 3. 7. 2021. Jejím cílem je předcházet dopadu především jednorázových plastových výrobků na životní prostředí, tento dopad omezovat a podporovat přechod k oběhovému hospodářství zavedením různých opatření navržených s ohledem na výrobky, na které se vztahuje tato směrnice, včetně zákazu používání plastových výrobků na jedno použití, pokud jsou dostupné alternativy (Evropský parlament & Rada Evropské unie, 2019).

5.3 Nástroje podpory cirkulární ekonomiky

Přechod od lineární k cirkulární ekonomice nebude jednoduchý ani levný. Vyžaduje totiž investice do nových technologií a změny v chování celé společnosti (Hosnedlová, 2021b). České republice s tím může pomoci **Národní plán obnovy** (Ministerstvo průmyslu a obchodu & Úřad vlády České republiky, 2021) financovaný z Nástroje na podporu oživení a odolnosti evropské ekonomiky (Evropská komise, 2021). Jedna z komponent plánu, která spadá pod klíčová opatření pro zelený přechod, totiž myslí i na cirkulární ekonomiku. Zbytek dofinancují národní zdroje (Ministerstvo průmyslu a obchodu & Úřad vlády České republiky, 2021)

Finanční podporu chce tuzemsko v souladu se strategickými dokumenty EU v oblasti oběhového hospodářství obecně využít na investice do lepší energetické účinnosti budov, investice do obnovitelných zdrojů energií, déle se zaměřuje na udržitelnou mobilitu zejména vozidel a zlepšování infrastruktury. V plánu je také zlepšení

recyklační infrastruktury a podpory řešení oběhového hospodářství a úspor vody v podnicích (Evropská komise, 2021).

Z výše zmíněných finančních nástrojů mohou žadatelé čerpat finanční prostředky pomocí dotací. Musí však mimo jiných podmínek doložit i nefinanční reporting, aby byl jasný jejich dopad na životní prostředí (Ministerstvo průmyslu a obchodu & Úřad vlády České republiky, 2021). Stejný požadavek mají obvykle i banky, nebo investoři (Zajímej.se, 2021b).

Jako nástroj podpory lze označit i **cirkulární veřejné zadávání**. Jedná se o proces, jehož prostřednictvím si veřejné instituce opatřují dodávky, služby a stavební práce, přičemž získávají maximální hodnotu za peníze vytvářením prospěchu pro společnost a ekonomiku a minimalizací negativních dopadů na životní prostředí. Odpovědné veřejné zadávání zakázek je v Evropě běžným trendem, který podporuje evropská legislativa. V České republice bylo odpovědné veřejné zadávání dosud méně využívané i přesto, že je mu nakloněna i česká legislativa (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2016). Proto mají veřejní zadavatelé od ledna 2021 povinnost dodržovat zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací, a to v případech, kdy je to vzhledem k povaze a smyslu zakázky možné (Zákon roku, 2021).

Tento inovativní a společensky odpovědný způsob nakupování závisí na aktivitě a vůli lidí, kteří mají vliv na veřejné zadávání, ať už se jedná o politiky, úředníky či ostatní profesionály ve veřejných zakázkách (Novák a kol., 2018).

V soukromém sektoru samozřejmě existují požadavky na odpovědné zadávání zakázek také. Jsou však dobrovolné a obvykle zahrnuty do strategie společenské odpovědnosti firmy (Novák a kol., 2018).

Podporu cirkulárních projektů nabízejí i **banky**. Některé nabízejí výhodnou úrokovou sazbu fyzickým osobám na nákup cirkulárních produktů, tedy těch z druhé ruky, opravitelných nebo z recyklovaných materiálů. Chtějí tak podpořit zákazníky, kteří mají zájem o udržitelnější zboží, i firmy, které ho nabízejí. Další banky se naopak soustředí na financování korporátních klientů a podporu projektů s pozitivním vlivem na životní prostředí. Poskytují podporu jak finanční, tak i informační a poradenskou (Zajímej.se, 2021b). Je však nutné brát v potaz, že banky nemohou kvůli svému obchodnímu modelu financovat vše, protože projekty týkající se cirkulární ekonomiky jsou často značně rizikové (Dostál, 2020).

Dále mohou cirkulární projekty podpořit investoři, korporace, instituce podporující rozvoj start-upů nebo půjčky od státu (Lacy a kol., 2020).

Podle Lacy a kol. (2020) investicemi do cirkulárních projektů mohou firmy poskytující finanční podporu získat tři konkurenční výhody:

- dosáhnout růstu, firmám se otevírají nové trhy, možnosti a zaměření podnikání samotného,
- odlišit se od konkurence,
- uvědomit si, že riziko spojené s podporou lineární ekonomiky je z pohledu budoucnosti rizikovější, než podpora té udržitelné cirkulární.

Banky a nebankovní instituce poskytující finanční podporu by měly spolupracovat s klienty a pomoci jim rozvinout obchodní plán pro daný cirkulární projekt a lépe analyzovat náklady a užitky z něj plynoucí (Lacy a kol., 2020).

Spolupráce mezi firmami a univerzitami, na kterých jsou často vyvíjeny cirkulárně nejefektivnější projekty, je také jednou z možností jak podpořit cirkulární ekonomiku. (Zajímej.se, 2021b).

Neziskové organizace také nabízejí podporu především poradenskou, informační a vzdělávací. Spolupracují mimo jiné s firmami, obcemi a veřejným sektorem. V ČR se jedná například o organizaci „Institut cirkulární ekonomiky“, která v tuzemsku působí od roku 2015. (Institut cirkulární ekonomiky, 2021).

Obalová společnost EKO-KOM, a.s. je neziskový systém, který zajišťuje, aby odpady z použitých obalů byly spotřebitelem vytríděny, svezeny sběrovou technikou, dotříděny a konečně využity jako druhotná surovina, dle zákona č. 477/2001 Sb., o obalech. Systém EKO-KOM tak za své klienty plní zákonné povinnosti, které jsou dány směrnicí EU. Společnost funguje od roku 1997 a kromě již zmíněných činností se také věnuje podpůrným aktivitám – realizuje osvětu a poskytuje technickou podporu obcím při sběru a třídění obalových odpadů (EKO-KOM, 2021).

5.4 Bariéry implementace cirkulární ekonomiky v ČR

Podle analýzy provedené v rámci projektu „Cirkulární ekonomika jako příležitost pro Českou republiku – Dlouhodobá koncepce pro přechod na oběhové hospodářství“ jsou bariéry pro oběhové hospodářství následující (Ministerstvo životního prostředí, 2021c):

- legislativní prostředí neomezuje vznik odpadů (např. nízká cena poplatku za skládkování),
- zakořeněnost fungování v lineárním systému,
- legislativní pravidla nedostatečně podporují vznik trhů s druhotnými surovinami,
- legislativní pravidla nedostatečně podporují design výrobků umožňující jejich opětovné využití nebo recyklaci,
- nízký zájem a povědomí spotřebitelů,
- omezená poptávka ze strany veřejných zadavatelů,
- nízká cena primárních surovin,
- složitost zajištění vysoké kvality produktů z druhotných surovin,
- nedostatek dat, například k dopadům lineárního/cirkulárního hospodářství,
- omezené zdroje financování pro cirkulární projekty,
- technologická náročnost oběhových řešení,
- vysoké počáteční investice,
- nízká míra standardizace oběhových produktů/procesů,
- nízká rozšiřitelnost pilotních projektů.

Přechod na cirkulární ekonomiku velmi závisí na výchozích podmínkách firem, které souvisí především s tím, zda se firma již v minulosti zamýšlela nad dopady svého chování při vytváření přidané hodnoty a jaký je celkový charakter jejího podnikání. Obecně platí, že čím je firma větší, tím jsou i náklady na přechod k cirkulární ekonomice vyšší. Proto by měly být malé a střední podniky při přechodu na cirkulární ekonomiku ve výhodě díky své větší flexibilitě (Dostál, 2020).

Právě přístup firem k cirkulární ekonomice může mít velký dopad na finanční stránku celého přechodu. Některé firmy ji vnímají jako regulatorní zátěž, další jsou rády, že se ekologie stává určitou normou a jiné v ní vidí potenciál pro vytvoření konkurenční výhody. Důležité je tyto tři aspekty propojit tak, aby cirkulární přístup nevedl jen k nárůstu nákladů, ale také generoval vyšší zisky (Dostál, 2020).

6 Metodologie

6.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu v této diplomové práci bylo zjistit přístup vybraných tuzemských organizací k cirkulární ekonomice a ukázat aplikaci cirkulárních principů na příkladech dobré praxe.

6.2 Výzkumné otázky

Obecná výzkumná otázka:

Jaký je přístup vybraných tuzemských organizací k cirkulární ekonomice?

Specifické výzkumné otázky:

Proč se zástupci organizací rozhodli aplikovat principy cirkulární ekonomiky?

Jaké principy cirkulární ekonomiky aplikují vybrané tuzemské organizace ve své praxi?

Jaké jsou přínosy aplikace cirkulárních principů pro vybrané organizace?

Jaké bariéry pro rozvoj cirkulární ekonomiky a podnikání v tomto konceptu vnímají zástupci vybraných organizací?

Jak vnímají podporu cirkulární ekonomiky v tuzemsku zástupci vybraných organizací?

6.3 Metoda výzkumu

Vzhledem k cílům diplomové práce a po prostudování metodologické literatury byla zvolena kvalitativní metoda výzkumu. Punch (2008) označuje kvalitativní výzkum jako skupinu možností, jak lze přemýšlet o společenské realitě. Dále uvádí, že se tento typ výzkumu provádí na malém vzorku a jeho cílem je hlubší pochopení problému.

Konkrétně byl zvolen výzkum za pomoci případových studií, které mohou poskytnout kýžené plné pochopení vybrané oblasti a jejího kontextu a využívají se mimo jiné i jako postup pro pochopení určitého procesu či aktivity (Chrastina, 2019).

Vzhledem k počtu zkoumaných objektů v této práci a jejich oborové rozmanitosti a s přihlédnutím k potřebným informacím, nejsou případové studie v obvyklém delším rozsahu, ale slouží spíše pro lepší interpretaci a pochopení souvislostí. Práce zkoumá především aplikaci principů oběhového hospodářství v praxi vybraných podniků, proto oblasti, které jsou v typických případových studiích uváděny, nejsou pro potřeby tohoto zkoumání relevantní a potřebné.

Dle funkce, jakou mají případové studie ve výzkumu plnit, jsou v práci zastoupeny podle autorů Singleton a Straits (2010) tyto dva typy studií – popisující a průzkumná. První typ případové studie se využívá k popisu jevu v kontextu, v němž běžně probíhá. Tedy konkrétně v této práci se jedná o popis motivu konkrétních uplatňovaných principů oběhového hospodářství v podnicích, celkového pohledu na cirkulární ekonomiku, podpory této oblasti a přiblížení přínosů a negativ s touto oblastí souvisejících. Jako průzkumnou lze studii označit, pokud se zaměřuje na zatím málo probádanou oblast, kterou cirkulární ekonomika v současném pojetí jistě je a zároveň je trendem posledních let.

Dále jsou v praktické části práce představeny názory zástupců organizací na problematiku oběhového hospodářství. Zjišťovanými oblastmi jsou především popis motivu uplatňování principů oběhového hospodářství, celkový pohled na cirkulární ekonomiku, názor na podporu této oblasti a přiblížení vnímaných přínosů a negativ, které s touto oblastí souvisejí.

Metodou získávání dat byly polostrukturované rozhovory, díky nimž bylo možné držet se předem daného sledu otázek, které jsou uvedeny v příloze B, a neodchýlit se od tématu. Zároveň se v průběhu rozhovorů autorka flexibilně doptávala, aby zjistila informace potřebné k lepšímu pochopení tématu. Autorka si předem připravila otázky na základě cíle výzkumu, které chtěla zodpovědět. Zároveň dotazovaní dostali prostor vyjádřit se a popsat svou zkušenost s oběhovým hospodářstvím a pohled na danou oblast.

6.4 Volba výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek byl vybrán po prozkoumání organizací úspěšně působících v českém prostředí tak, aby každá vybraná organizace zastupovala vždy minimálně jeden převažující prvek systému oběhového hospodářství. Tyto prvky již byly zmíněny v kapitole „Charakteristika cirkulární ekonomiky“. Konkrétně se tedy jedná o následující organizace, které jsou vždy přiřazeny k nejvýraznějšímu prvku, který aplikují v praxi:

- Design – Plastia s.r.o.
- Výroba – Kave footwear s.r.o.
- Distribuce – Bezobalofka / HS EkoMin s.r.o.
- Opravování – Opravárna s.r.o.

- Znovu použití – Reuse Plzeň s.r.o.
- Sběr a recyklace – AZS 98 HOLDING s.r.o. / AZS RECYKLACE ODPADU s.r.o.

Výše zmíněné organizace je možné označit jako příklady dobré praxe v aplikaci principů cirkulární ekonomiky a jsou zároveň průkopníky v tomto poměrně novém fenoménu.

6.5 Průběh výzkumu

Potřebná data pro případové studie byla získávána z oficiálních webových stránek daných organizací. Dále si autorka všechny organizace pečlivě prostudovala z dostupných zdrojů, aby mohla následně lépe provést rozhovory s dotyčnými subjekty.

Vzhledem k územnímu rozptýlení oslovených subjektů probíhala většina rozhovorů telefonicky a jednou pomocí platformy MS Teams. V některých případech nebylo snadné sehnat přímý kontakt na relevantního respondenta, proto zjišťování kontaktních informací a následné rozhovory probíhaly v období od 28. 3. 2022 do 14. 4. 2022.

Nejprve autorka telefonicky oslovila vybrané subjekty na základě dostupných kontaktů a dotázala se na kompetentní osobu, se kterou by bylo možné rozhovor provést. Autorka kontaktovala kompetentní osobu telefonicky, případně emailem, kde byla tato osoba požádána o krátký rozhovor k tématu cirkulární ekonomiky a také o souhlas s uvedením jména a jména podniku v této práci. Předem byly přiblíženy i oblasti otázek, kterých se rozhovor týkal. Vzhledem k povaze a předmětu práce je autorka přesvědčena, že forma rozhovoru „na dálku“ neměla žádný negativní vliv na výsledky výzkumu v porovnání s osobním setkáním.

Všechny rozhovory byly přepisovány do textového editoru z audio nahrávek, ale také v průběhu rozhovorů si autorka psala poznámky. Dále je autorka upravila do celistvých vět a souvětí a uvedla je případně do kontextu s informacemi, které o firmě nastudovala z jejich oficiálních webových stránek.

6.6 Zpracování dat

Analýza dat, která vznikla provedenými rozhovory se zástupci organizací, byla provedena metodou otevřeného kódování. Tato část analýzy se zabývá označováním a kategorizací pojmů pomocí důkladného studia údajů. V průběhu otevřeného kódování jsou údaje rozebrány na dílčí části a řádně prostudovány, pozorováním jsou nalezeny podobnosti a rozdíly porovnáváním jednotlivých případů, a dále jsou kladeny otázky

o jevech reprezentovaných údaji. Podobné události a případy jsou označeny a seskupeny podle kategorií. V průběhu zmíněného procesu jsou zvažovány a zkoumány domněnky autorky i cizí o určitém jevu, což vede k novým objevům (Strauss & Corbin, 1999).

V rámci výše zmíněného procesu vyšla najevo témata, ve kterých byly nalezeny určité podobnosti a byly také porovnávány odlišnosti ve vyjádřeních zástupců jednotlivých organizací. Jednotlivá témata si autorka vypsala a ve výsledcích výzkumu vyvodila závěry.

7 Příklady dobré praxe – aplikace principů cirkulární ekonomiky

Prostřednictvím příkladů dobré praxe se rozhodla autorka v následujících kapitolách přiblížit vybrané české organizace a jejich působení v rámci konceptu cirkulární ekonomiky. Tyto organizace jsou uvedeny v souvislosti s nejvýraznějším aplikovaným prvkem a v pořadí, které naznačuje onen kýžený cyklický pohyb v oběhovém hospodářství.

7.1 Design – Plastia s.r.o.

Plastia je česká firma, která se zabývá výrobou zahradnických potřeb pro exteriér i interiéru od roku 1993, kdy ji založili manželé Novotní. Jak už název firmy napovídá, vyrábějí především z plastového materiálu a zacházejí s ním tak, aby potlačili sklon zacházet s ním jako s jednorázovým materiálem. V portfoliu nabízejí samozavlažovací nádoby, kompostéry, variabilní krmítka a pítka pro ptáky a další doplňky a příslušenství pro dům i zahradu.

Plastia klade důraz na promyšlený design, funkčnost a kvalitní zpracování tak, aby výrobky sloužily co nejdéle k použití. Doplňky jsou modulární a lze tak nahrazovat jejich části, doplňovat je apod. To má výhodu jak pro spotřebitele, tak i pro firmu samotnou, protože nemusí vytvářet stále nové tvářecí formy. Firma dbá na udržitelnost během celého životního cyklu svých výrobků, které jsou recyklovatelné, stejně jako plastový odpad vzniklý při výrobě, který je znovu zpracovatelný (Plastia, 2022). Rozhovor byl proveden se spolumajitelkou paní Lenkou Novotnou (osobní komunikace, 4. 4. 2022).

Co si představujete pod pojmem cirkulární ekonomika?

Paní Novotná se s tímto pojmem setkala v literatuře přibližně před deseti lety a první deklarovaný dokument, který s tímto pojmem pracoval v Plastii je „Green Loop“ a na této logice je postaveno celé portfolio zpracování biologického odpadu v kompostérech.

Co Vás vedlo k aplikaci principů cirkulární ekonomiky v organizaci?

„Motivem, proč jsme začali pracovat s tímto tématem, bylo to, že jsme do portfolia zařadili kompostér. Před sedmi lety jsme o něm začali uvažovat a potřebovali jsme „oslí můstek“ jako logickou propojku, aby to v portfoliu mohlo fungovat.“

Jaké uplatňujete principy cirkulární ekonomiky? Jakým dalším oblastem udržitelnosti se věnujete?

„My jsme začali jednoduchou intuitivní cestou, začali jsme uplatňovat ty principy, které šetří zdroje. To znamená ekologické rovná se ekonomické, což podle mě je klíčový princip tohoto. Voda, která jde od strojů, se přemění na teplo, kterým se vytápí sklady, nebo chytáme dešťovou vodu, kterou zaléváme. Tohle bylo něco, co jsme dělali úplně od počátku, protože to je podle mě logika správného hospodáře a z téhle intuitivní fáze, která byla o ekonomice, jsme přešli před cca pěti lety do fáze, kdy se s tím začíná pracovat komunikačně. V další fázi jsme to aplikovali do designu, kdy už to vyžaduje zvýšené náklady a je to forma investice, která má nejistou návratnost.“

Design výrobků je pro Plastii na prvním místě, od něj se odvíjí celý životní cyklus jejich výrobků. Důraz je kladen na to, aby plastový materiál, z kterého výrobky vyrábí, byl využit opakovaně a dále dbá na kvalitní zpracování. Výrobky je možné rozmontovat a to usnadňuje recyklaci na konci životního cyklu výrobků.

Společnost preferuje dodavatele z České republiky, tím podporuje místní ekonomiku a výrobní suroviny tak nejsou zbytečně přepravovány na velké vzdálenosti.

Dále je ve společnosti důkladně tříděn materiál. Ten, který lze kompostovat, tak tímto způsobem upotřebí. Eliminuje nadbytečné obalové materiály a ty, které obdrží, se snaží znovu upotřebit. Jedná se o krabice tzv. z druhé ruky například od dodavatelů, ve kterých posílá své zboží koncovým zákazníkům a papírovou drť používá jako výplň prostoru místo plastové bublinkové fólie. Odpad vznikající při výrobě je znovu zpracován a opět použit k výrobě plastových výrobků.

Ve spolupráci se základními školami učí děti starat se o přírodu a rozumět přírodním zákonitostem. Žáci si tak hravou formou za pomoci vermikompostéru, mohou osvojit problematiku odpadů a přírodních principů.

Společnost již od svého vzniku zastává filozofii společenské odpovědnosti firmy a vnímá ji jako nedílnou součást firemní vize a strategie. Kromě již zmíněných oblastí výroby a životního prostředí firma dohlíží na genderovou vyrovnanost zaměstnanců, zaměstnává osoby s handicapem a podporuje sociálně prospěšné projekty (L. Novotná, osobní komunikace, 4. 4. 2022; Plastia, 2022).

Jak dlouho uplatňujete tyto principy?

„... asi 10 let se zajímáme (o cirkulární ekonomiku, pozn. aut.), od těch prvních nesmělých krůčků až po současnost, kdy to máme integrované v procesech. Pro nás je to diferenciací faktor, pro nás je to parametr, který používáme, abychom se odlišili od konkurence.“

Byl připraven daný podnik na zavedení principů cirkulární ekonomiky? Vyskytly se nějaké problémy nebo neočekávané náklady spojené se zavedením principů cirkulární ekonomiky? Umíte tyto náklady vyčíslit?

„Nejmarkantnější a nejlíp spočitatelné jsou určitě investice do produktů, do forem. Například ten kompostér, v době kdy se do něj investovalo, to byla investice značně riziková, nejistá a dnes je to tahoun portfolia. Dnes je ta forma na něj zaplacená a už vydělává. U těch ostatních (principů, pozn. aut.) to bude spornější a diskutabilnější.“

„Myslím si, že bude velmi těžké prosazovat udržitelnost jako ideál nebo závazek v situaci, kdy budou strašně vysoko ceny energetických zdrojů.“ (odkaz k současné situaci, pozn. aut.).

Jaké přínosy má aplikace principů cirkulární ekonomiky pro Váš podnik? Umíte je vyčíslit?

„Máme vyzkoušenu velkou část poloh aplikace cirkulární ekonomiky a lze říci, že všechny nám nějakým způsobem fungují a přispívají k pozitivnímu ekonomickému hospodářskému výsledku.“

„... Nejdříve selský rozum, logika a později se s tím (s principy cirkulární ekonomiky, pozn. aut.) začalo pracovat nějak sofistikovaněji.“

Vnímáte i nějaká negativa spojená s cirkulární ekonomikou?

„Negativní je podle mě tlak, který je vyvíjen ze strany EU, a některá nařízení nebývají projednávána s profesními svazy.“

„... A potom samozřejmě špatně je greenwashing, marketingová záležitost, která může uvést spotřebitele v omyl...“

Vnímáte bariéry pro rozvoj cirkulární ekonomiky a podnikání v tomto konceptu?

„Ono záleží, jak celé to téma uchopí (podniky, pozn. aut.) a záleží i na typu firmy, pokud je to výrobní firma, která nepracuje marketingově v oblastech komunikace,

nepracuje s přidanou hodnotou typu design, nebo typu udržitelnost v produktech, nebo neexportuje do zemí, kde to je hodnota, ... nebo pokud je to firma, která je postavena na levné pracovní síle, tak logicky tam nebudou průsečíky těchto strategií.“

Myslíte si, že je podpora podniků aplikujících principy cirkulární ekonomiky v ČR dostatečná? Co by dle Vás mohlo podpořit zavedení principů cirkulární ekonomiky i v dalších organizacích?

„My to máme jako inovativní parametr... takže my většinou to know-how máme, takže to nemůžeme využít (dotační podporu, pozn. aut.). Zúčastnili jsme se soutěže o „malý zelený audit“, který jsme vyhráli, který pořádalo Britské velvyslanectví v Praze ve spolupráci s Britskou obchodní komorou a Czech Invest. Tato podpora, která vypadala tak, že jsme prezentovali naše témata a to jak to děláme a mohli jsme vidět i ostatní firmy... To je podpora, která nám umožňuje benchmarking...“

Myslíte si, že je perspektivní se i do budoucna věnovat konceptu cirkulární ekonomiky?

„My bychom se tomu asi nevěnovali, kdybych v tom neviděla tu budoucnost... pro nás je důležité, abychom dokázali být efektivní, neplýtvat, pokud to bude uchopeno takto celá ta myšlenka, aby to dokázalo například i diverzifikovat rizika,... pokud to přispěje k šetření zdrojů, tak je to největší výhra, které jsme dosáhli, pokud se tohle stane, protože to je naprosto neudržitelný stav, když se ty věci (např. elektrospotřebiče, pozn. aut.) dělají na tři, čtyři roky.“

7.2 Výroba – Kave footwear s.r.o.

Kave je česká značka, pod jejíž záštitou se vyrábí obuv z odpadních a zbytkových materiálů a to tzv. „bez morální kocoviny“ od roku 2015. Působí ve Zlíně a výroba probíhá na baťovských strojích z první poloviny minulého století. Paní majitelka a designérka Eva Klabalová se rozhodla využít vybavení staré továrny a tak ušetřila velké množství energie, prostředků na výrobu nového zařízení i materiálů. Díky tomuto způsobu výroby vzniká minimální ekologická stopa a je tak velmi ohleduplná k planetě. Zároveň je zde vyráběná obuv znovu přepracovatelná a zrecyklovatelná v nové výrobky. Současně jsou zdejší boty opravdu unikátní designové kousky a tak je každá bota naprostý originál (Kave footwear, 2022). Rozhovor byl proveden s majitelkou paní Evou Klabalovou (osobní komunikace, 12. 4. 2022).

Co si představujete pod pojmem cirkulární ekonomika?

„U cirkulární ekonomiky je určitě důležité se zamýšlet nad materiály, odkud pocházejí, co se s nimi stane po skončení jejich životnosti. Takže pro mě je u té mojí značky velmi důležité to, že zákazníci jakmile ty tenisky donosí, tak je můžou poslat zpátky a my je zrecyklujeme a vyrobíme z nich tenisky nové.“

Co Vás vedlo k aplikaci principů cirkulární ekonomiky v organizaci, respektive k založení Kave?

Paní designérka pracovala řadu let v obuvnickém průmyslu po celém světě a uvědomila si, jak nesmyslně se pohybuje zboží po celém světě a zapomíná se na lokální možnosti produkce a kolik vzniká při běžné výrobě odpadu. Chtěla začít dělat něco smysluplného, udržitelného a s ohledem na životní prostředí.

„Asi deset let jsem pracovala hlavně pro zahraniční značky a hodně jsem létala do Asie, kde jsem zařizovala výrobu a byl to takový jeden zlomový moment, kdy jsem byla v hotelu naproti továrně, která byla jen přes cestu, ... jedno ráno jsem vyšla na balkón a přes ten hustý smog normálně nebylo vidět tu továrnu na druhé straně silnice... a tehdy se mi fakt jako špatně dýchalo a v ten moment jsem si řekla, že už toho nechci být součástí, že chci dělat něco, co bude dávat smysl, nechci přispívat tomu, abychom vlastně zahlcovali svět odpadem a proto jsem tehdy dala výpověď a vrátila se do Čech a začala spolupracovat s lokálními firmami.“

Jaké uplatňujete principy cirkulární ekonomiky? Jakým dalším oblastem udržitelnosti se věnujete?

Paní majitelka značky Kave se rozhodla k výrobě využívat staré stroje, na kterých se šilo v továrně Tomáše Bati a na kterých pracovali již její prarodiče a také ona sama. S továrnou spolupracuje, ale nevlastní ji. To ale nemění nic na tom, že podporuje lokální ekonomiku, konkrétně tedy místní výrobní zařízení a také zaměstnanost, pro výrobu své značky obuvi.

Samotná obuv je vyráběna bez použití lepidla „pouze“ slisováním gumové drtě a za využití zbytkových materiálů, kterými jsou kromě již zmíněné gumy také látky. Tyto materiály jsou z tuzemských zdrojů, tudíž nedochází k jejich zbytečnému transportu na velké vzdálenosti.

Využití zbytkových materiálů je podle paní majitelky jednou z cest k udržitelné módě. Jako milovnici kávy jí vadilo, že se vyhazuje lógr vzniklý po zalití kávy, proto začala spolupracovat s místní kavárnou a míchat lógr s kaučukem. Tato směs se dá opět použít jako podrážka bot. Novinkou jsou boty, které v podešvích ukrývají rozemletý korek ze zátek vína.

Odpad vzniklý při výrobě, tedy odřezky pryže, jsou dále využitelné, pro výrobu dalších podešví.

Motivovat spotřebitele k podílení se na zodpovědné výrobě obuvi se snaží tím, že poskytuje slevu na pořízení nového páru výměnou za obnošené Kave boty. Obnošený pár bot lze znovu zpracovat pro výrobu nových, tudíž i design, který umožňuje jednoduché oddělení různorodých materiálů, je ukázkou aplikace principů oběhového hospodářství.

Z výtěžku z prodeje bot navíc paní majitelka podporuje dobročinné projekty.

Paní Klabalová se v současnosti věnuje i vzdělávání a workshopům, které se zaměřují na udržitelnou módu, na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Tam také sama studuje v doktorském studijním programu (E. Klabalová, osobní komunikace, 12. 4. 2022; Kave footwear, 2022).

Jak dlouho uplatňujete tyto principy? Byl připraven daný podnik na zavedení principů cirkulární ekonomiky? Vyskytly se nějaké problémy nebo neočekávané náklady spojené se zavedením principů cirkulární ekonomiky? Umíte tyto náklady vyčíslit?

Značku založila v roce 2015 designérka Eva Klabalová, již s cílem věnovat se udržitelné výrobě a módě a brát při tom ohled na životní prostředí. Do začátku podnikání vložila veškeré své úspory a vydělané peníze opět investovala do výroby dalších bot. „Až se to koloběhem dostalo do stádia, kde je to teď, kdy se vyrábí zhruba tři a půl tisíce párů bot ročně.“

„V těch začátcích jsem neměla finance na to, abych měla nějaký prostor, sklad, takže tenisky byly různě poskládané u rodičů v domě, takže lidé první dva roky jezdili pro tenisky k nám domů.“

Jaké přínosy má aplikace principů cirkulární ekonomiky pro Váš podnik? Umíte je vyčíslit?

Zakladatelka vnímá jako nejvýraznější přínos ten, že výrobou tolik nezatěžuje životní prostředí a využívá de facto odpad. Hodnoty, které uplatňuje ve své značce ctí zároveň i ve svém osobním životě, proto je to pro ni přirozené.

„Často slyším z okolí, že je o té značce hodně slyšet.“ Paní majitelka sama byla oslovena televizními pořady o účast v nich, tudíž si i je svou určitou unikátností získala a nemusela tak do marketingu značky vkládat nemalé peníze.

Vnímáte i nějaká negativa spojená s cirkulární ekonomikou?

„...Ten pojem udržitelnost, nebo všechno s tím spojené jako eco-friendly, certifikáty a podobné věci, tak já už to opravdu vnímám tak, že spousta značek a firem to využívá jen jako marketingový nástroj. ...Mě to samotnou rozčiluje, že se z toho stal jen marketingový nástroj. Myslím si, že bychom všichni jakožto tvůrci měli ty produkty vytvářet už s těmito hodnotami té udržitelnosti a lokální výroby a všeho toho okolo, ale přijde mi to až hloupé to pořád křičet na ty zákazníky, ...protože mi to přijde jako samozřejmost pro nás všechny.“

Vnímáte bariéry pro rozvoj cirkulární ekonomiky a podnikání v tomto konceptu?

„Myslím si, že jim brání ty zajeté koleje v myšlení, takový ten stereotyp „takto jsme to dělali vždycky, proč bychom to měli měnit“ a i dodavatelské řetězce jsou zajeté, nasmlouvané, ...většina výrobců a dodavatelů jsou v Asii a změnit ty procesy a najít nové dodavatele a donutit je věci dělat jinak, tak to je složité.“

Dle paní Klabalové by měly být produkty udržitelné a v souladu s cirkulární ekonomikou i cenově dosažitelné pro všechny lidi, což je také aspekt, který by pomohl rozvoji cirkulární ekonomiky.

Myslíte si, že je podpora podniků aplikujících principy cirkulární ekonomiky v ČR dostatečná? Co by dle Vás mohlo podpořit zavedení principů cirkulární ekonomiky i v dalších organizacích?

„Ono je to těžké, ... je to na tom druhém konci řetězce, na spotřebitelích, trh musí reagovat na toho spotřebitele a jeho požadavky reflektovat, ale záleží, do jaké míry jsou ty značky ochotny to reflektovat, protože pro ně to právě bude znamenat zvýšení ceny

u těch dodavatelů a pak se dostáváme na ten druhý konec k tomu spotřebiteli, který chce mít ty produkty co nejlevnější.“

Vzhledem k současné situaci, tedy válce a zdražování se paní designérka obává, že se některé značky opět uchýlí k výrobě svých produktů v Asijských zemích z důvodu nižších nákladů. Jinak prý evropské značky nebudou mít šanci přežít.

Myslíte si, že je perspektivní se i do budoucna věnovat konceptu cirkulární ekonomiky?

„Já si myslím, že cíl je změnit pohled už designérů a s tím souvisí i vzdělávání ve školách. ...Myslím si, že budoucností bude nějaký modulární systém. ...Například u bot, když ji donosíte a jednoduše vypárete dva, tři švy, tak ta bota se oddělí svršek od podešve... a pak každá část lze jednoduše zrecyklovat.“

7.3 Distribuce – Bezobalofka / HS EkoMin s.r.o.

Paní Helena Šimánková provozuje bezobalový obchod Bezobalofka působící v Rokycanech od dubna roku 2019. Nejprve ho provozovala pod vlastním jménem, později pod jménem její firmy HS EkoMin s.r.o. Podporováním myšlenky Zero Waste pomáhá předcházet vzniku odpadu, zaměřuje se na šetrnou distribuci a uvědomělou spotřebu.

Bezobalofka nabízí široký sortiment stáčené české ekodrogerie, dále alternativy k domácím i osobním potřebám, ekologickou kosmetiku, potřeby pro domácí mazlíčky apod. Podporuje především české výrobce a jejich produkty. U produktů, u kterých to není možné, nabízí alternativy s co nejmenší ekologickou stopou a nejkratší cestou potřebnou pro jejich transport.

Nákup je možné uskutečnit v kamenné prodejně, nebo případně také prostřednictvím internetového obchodu. Zboží je možné si odnést ve vlastních, případně na místě pořízených, opakovaně použitelných obalech.

Zájemcům o provozování bezobalového konceptu nabízí možnost stát se výdejním místem Bezobalofky a podpořit tak mimo jiné i dostupnost zboží vyrobeného a distribuovaného šetrně k životnímu prostředí. Také nabízí možnost franšizové spolupráce pro zájemce o otevření vlastního bezobalového obchodu (HS EkoMin, 2022). Rozhovor byl proveden s paní majitelkou Helenou Šimánkovou (osobní komunikace, 14. 4. 2022).

Co si představujete pod pojmem cirkulární ekonomika?

„Z toho našeho oboru... dodavatel přiveze zboží ve vratných obalech, které si pak zpětně odebere. Líbilo by se mi, kdyby to tak fungovalo i v domácnostech, tak jako já si to pamatuji ze svého dětství, že se vracely lahve od mléka a limonád. Kdyby se tohle rozšířilo do více oblastí našeho života jako úplně přirozené, aby se pak zároveň s tříděním odpadu dosáhlo toho, že odpadu bude minimum.“

Co Vás vedlo k aplikaci principů cirkulární ekonomiky v organizaci, respektive k založení Bezobalofky?

„Já jsem svým způsobem k tomu dorostla jako rodič. Vždycky jsem měla přírodu ráda, a když se mi narodily děti, tak jsem začala řešit, jaké používám prací prostředky, co se dostane do prádla a co vypouštím do odpadu. Když jsem viděla, jak ty děti mají úžasný vztah k přírodě úplně instinktivně, ...tak jsem chtěla vybudovat něco, co jim budu moci předat, co udělá službu jak tomu světu, tak těm budoucím generacím.“

„...Tam kde žijeme, tam nebylo jakoby nic, klasické krámky, nebyla možnost koupit biopotraviny nebo nějaké lepší věci pro děti.“ Paní majitelku také velmi rozčillovalo množství obalů potřebných na čističe v domácnosti a tam se právě objevila ta myšlenka inspirovaná prvními průkopníky Bezobalu. „...v Plzni se tenkrát objevil bezobalový obchod Ekosvět, tak jsem si řekla, že když je to v Plzni, tak proč bych já nemohla udělat něco pro lidi okolo sebe.“

Jaké uplatňujete principy cirkulární ekonomiky? Jaké další aktivity s tím spojené podnikáte?

Bezobalofka se snaží předcházet vzniku zbytečného odpadu z jednorázových obalů u spotřebitelů a učí i své dodavatele k odpovědnější distribuci produktů. Zákazníci mohou v prodejnách nakupovat do vlastních nádob, nebo si mohou opakovaně použitelný obal pořídit na místě. Obaly jsou samozřejmě také tříděny, a pokud je to možné, jsou znovu využity i například krabice a jejich výplně pro zboží z e-shopu, jako tzv. krabice z druhé ruky.

Paní majitelka preferuje kvalitní lokální dodavatele, bio produkci a ekologické zemědělství, což je opět způsob, jak podpořit ty, kterým není lhostejné naše životní prostředí. Také se snaží co nejvíce snížit uhlíkovou stopu a přemýšlí nad ní právě i při výběru sortimentu.

Paní Šimánková chce šířit i osvětu týkající se konceptu Zero Waste, pořádá vlastní osvětové akce pro lidi, kteří chtějí začít s tímto konceptem doma. Dále pořádá ochutnávkové akce, setkání svých příznivců, umožňuje swapy a pořádá regionální trhy. Dále také plánuje úklidové akce obcí a další aktivity v podobném duchu.

Z výdělků na prodejních akcích podporuje paní majitelka například Oblastní charitu Rokycany.

V Bezobalofce je také umístěna tzv. knihobudka, kam mohou lidé nosit knihy a volně si brát jiné. Dává tak druhou šanci, u někoho již nevyužitým, knihám, které nemusejí být vyhozeny (H. Šimánková, osobní komunikace, 14. 4. 2022; HS EkoMin, 2022).

Jak dlouho uplatňujete tyto principy? Byl připraven daný podnik na zavedení principů cirkulární ekonomiky?

Bezobalofku založila paní majitelka před třemi lety. Veškeré informace si zjišťovala sama, inspirovala se sortimentem Bezobalu a jednala také dle svých uvážení, aby dané zboží vážilo co nejkratší cestu k ní do obchodu.

Vyskytly se nějaké problémy nebo neočekávané náklady spojené se zavedením principů cirkulární ekonomiky? Umíte tyto náklady vyčíslit?

„Naše legislativa není na tento typ obchodu vůbec připravena, takže taková výzva byla, domluvit se s „hygienou“, jakým způsobem to bude probíhat. Protože že si někdo přinese vlastní obal, který může být kontaminovaný čímkoliv, se jim úplně nelíbilo. Tam jsme museli najít nějaké řešení, které bude pro všechny uspokojivé.“

„Na e-shopu jsem vytvořila jakoby systém vratných nádob, ...tam jsme naráželi na problémy, že bych musela mít myčku na, řekněme, sanitaci těchto nádob, takže ta legislativa s tím úplně nepočítá.“

Jaké přínosy má aplikace principů cirkulární ekonomiky pro Váš podnik? Umíte je vyčíslit?

Paní majitelka zaměstnává brigádnice, kterým téma oběhové ekonomiky, udržitelnosti a Zero Waste dává smysl stejně jako jí. *„Snažíme se tu vytvořit příjemné místo, kam se lidé rádi vrací. Takže já si myslím, že to dává mnohem více, obzvlášť v dnešní době, kdy těžko hledáte někoho, kdo je stejně naladěný.“*

Vnímáte i nějaká negativa spojená s cirkulární ekonomikou?

„Nikdy mi nic takového nepřišlo.“

Vnímáte bariéry pro rozvoj cirkulární ekonomiky a podnikání v tomto konceptu?

„Brání, určitě, protože to je spojené s vysokými náklady. ...Byla jsem na exkurzi ve firmě Feel Eco a tam jakoby z pohledu toho výrobce jsem se dozvěděla, že například ty vratné kanystry, že to je skvělý nápad, nicméně k tomu, aby ten kanystr byl po tom použití skutečně čistý, ...tak to je energeticky velmi náročný proces. Pro ty firmy to není tak snadno dostupné (aplikovat cirkulární principy, pozn. aut.).“

Myslíte si, že je podpora podniků aplikujících principy cirkulární ekonomiky v ČR dostatečná? Co by dle Vás mohlo podpořit zavedení principů cirkulární ekonomiky i v dalších organizacích?

„Určitě bych to zavedla ve školách... kdyby to bylo zařazeno nějakým způsobem do osnov, aby už ty děti se učily tímto způsobem.“ Paní majitelka byla i požádána o vedení přednášek týkající se tématu Zero Waste a oběhového hospodářství v místní škole.

Další způsob motivace lidí, podniků i měst vidí v aplikaci věrnostního programu. Při sbírání bodů za nákupy v bezobalových prodejnách by měli občané následně nižší poplatek za svoz odpadu. Tento koncept existuje v malém měřítku a na základě dobrovolnosti všech zúčastněných. Dle paní Šimánkové by se tento koncept mohl rozrůst, kdyby byl podporován komplexně státem.

Myslíte si, že je perspektivní se i do budoucna věnovat konceptu cirkulární ekonomiky?

„Tak to určitě ano, to bychom za chvíli potřebovali další zeměkouli. Takže já určitě fandím rozvoji cirkulárního zpracování. Je skvělé, co tady děláme (bezobalové obchody a další cirkulární podniky, pozn. aut.), ale aby to mělo skutečně přínos, tak by to chtělo, abychom našli způsob, aby se do toho zapojily jak podniky, tak hlavně domácnosti.“

7.4 Opravování – Opravárna s.r.o.

Opravárna je komunitní web, který sdružuje opraváře a servisy a tím podporuje možnost opravy rozbitých výrobků. Zájemce o opravu zadá na webu popis zakázky a ten mu najde nejbližší opraváře a servisy v okolí, po zaplacení drobného poplatku určeného na správu webu. Opraváři nabídnou cenu, za kterou by opravu uskutečnili a zákazník si z nich po dobu jednoho měsíce může vybírat a kontaktovat je. Opravárna funguje nejen

pro běžné spotřebitele, u kterých opravuje nejčastěji elektroniku, ale také u firem, kde jsou nejčastější opravy náradí a elektrokol. Nyní firma uvádí opravitelnost pohybující se kolem šedesáti procent, což představuje počet zakázek, které jsou přes web Opravárny opraveny. Zbytek tvoří nejčastěji levná elektronika, která se opravit nevyplatí. Opraváři a servisy jsou prověřováni a ti spolehliví jsou označeni jako „ověřen“, vybírat lze i podle jejich hodnocení od ostatních zákazníků (Opravárna, 2022).

Opravárna společně s dalšími firmami, neziskovými organizacemi a státní správou založili spolek „Opravme Česko“, jehož cílem je sdružovat všechny partnery se stejným cílem, kterým je prevence odpadu a přechod na cirkulární ekonomiku (Opravme Česko, 2022). Rozhovor byl proveden s panem majitelem Janem Charvátem (osobní komunikace, 11. 4. 2022).

Co si představujete pod pojmem cirkulární ekonomika?

„Je to nějaká alternativa lineární ekonomiky, to znamená něco vyrobit, něco spotřebovat na následně odložit většinou na skládku, nebo zužítkovat recyklací, což já nepovažuji za tak cirkulární. V té cirkulární ekonomice by zboží mělo kolovat co nejdéle, to znamená z našeho pohledu třeba těch elektronických výrobků, tak aby vydržely delší dobu než třeba dva až tři roky.“

Co Vás vedlo k aplikaci principů cirkulární ekonomiky v organizaci, respektive k založení Opravárny?

Pan Charvát byl novinář a psal o životním prostředí a inspiroval ho holandský projekt „Repair Café“. Také mu vadilo, že se výrobky krátce po uplynutí záruční lhůty rozbijí a někdy nejdou opravit, což nutí lidi kupovat nové výrobky.

Jaké uplatňujete principy cirkulární ekonomiky? Jakým dalším oblastem udržitelnosti se věnujete?

Opravárna nabízí řešení, jak udržet výrobky co nejdéle v ekonomice tím, že se opraví. Tím chrání vzácné zdroje a také snižuje ukládání na skládky. Ve větších městech v současnosti může zájemce o opravu dostat i více než pět nabídek od řemeslníků, firem i hobby kutilů. Aplikace již umí najít opraváře téměř na cokoliv, co je opravitelné.

Firma také dává práci obtížně zaměstnatelným osobám (J. Charvát, osobní komunikace, 11. 4. 2022; Opravárna, 2022).

V rámci projektu „Opravme Česko“ se věnuje osvětovým akcím, kde radí spotřebitelům, jak poznat kvalitní a opravitelné výrobky. Také usiluje o změnu legislativy směrem k podpoře oběhového hospodářství, především v oblasti lepší opravitelnosti výrobků a méně odpadu končícího na skládkách (J. Charvát, osobní komunikace, 11. 4. 2022; Opravme Česko, 2022).

Jak dlouho uplatňujete tyto principy? Byl připraven daný podnik na zavedení principů cirkulární ekonomiky? Vyskytly se nějaké problémy nebo neočekávané náklady spojené se zavedením principů cirkulární ekonomiky? Umíte tyto náklady vyčíslit?

V roce 2014 dostal Jan Charvát nápad založit projekt Opravárna. Jeho tým tehdy tvořila jeho manželka a přátelé. V té době řešili řadu problémů jako např. špatně fungující webové stránky a finanční problémy. „*Dříve náš web propojoval opraváře s koncovými zákazníky, ...ale pak jsme si uvědomili, že na to ještě není česká ekonomika tak úplně připravená, lidi nechtějí za ty opravy moc platit. Tak jsme se před dvěma lety začali orientovat i na firmy a záruční opravy atd.*“

Jaké přínosy má aplikace principů cirkulární ekonomiky pro Váš podnik? Umíte je vyčíslit?

„*My to (cirkulární principy, pozn. aut.) máme v DNA, tím že opravování cirkulární ekonomice přispívá...“ To spíš právě my radíme těm společnostem (velkým zákazníkům, pozn. aut.), jak by to mohli aplikovat oni, protože jsou tlačeni legislativou i veřejným míněním, aby principy cirkulární ekonomiky zaváděli, a my jim dokážeme pomoci v několika ohledech. Zaprvé, že jim fyzicky dokážeme zajistit servis a zadruhé jim jsme schopni dát přidružené služby ať už třeba marketing, ... v neposlední řadě musí ty firmy plnit nějaké kvóty, např. ušetřené CO₂ atd... Nyní vyvíjíme systém, který dokáže spočítat ušetřené CO₂ v případě, že se ty výrobky místo vyhození opraví.*“

Vnímáte i nějaká negativa spojená s cirkulární ekonomikou?

„*Pro nás asi ne, ale pro ty firmy, které jsou legislativou tlačeni a pokud na to nejsou připraveni a mají myšlení v „minulém století“, tak to pro ně může představovat problémy. To ale není negativní obecně, ale jen pro tu danou firmu, která se včas nepřipravila.*“

Vnímáte bariéry pro rozvoj cirkulární ekonomiky a podnikání v tomto konceptu?

„To je asi to myšlení z „minulého století“. Ty firmy to dlouho dělaly nějak a nejsou flexibilní, otevření novým trendům, novým změnám a pak jim to může opravdu způsobit problémy.“

Myslíte si, že je podpora podniků aplikujících principy cirkulární ekonomiky v ČR dostatečná? Co by dle Vás mohlo podpořit zavedení principů cirkulární ekonomiky i v dalších organizacích?

„Myslím si, že většina firem je bohužel zatím orientovaná lineárně, ale samozřejmě ty velké firmy už na to začínají slyšet. Co by jim pomohlo, nevím, museli by ušetřit nejen životní prostředí, ale i peníze. Aby to fungovalo, tak by se musely ty modely vymyslet tak, aby ušetřily životní prostředí, ale i více vydělaly, nebo někde ušetřily peníze. Muselo by se to zobrazit v jejich revenues nebo ve zvýšení marže, ale tyto modely jsou, a nejen opravování.“

Myslíte si, že je perspektivní se i do budoucna věnovat konceptu cirkulární ekonomiky?

„Já si myslím, že není ani zbytí. Víceméně teď ta situace a celkově ta situace, která válce předcházela, nedostatek surovin, drahých kovů, prostě jiná možnost není, než že se budeme muset přizpůsobit tomu, že ty materiály by měly více kolovat v ekonomice a ne vše vyhazovat.“

7.5 Znovu použití – Reuse Plzeň s.r.o.

V Plzni bylo první Reuse centrum otevřeno 7. 7. 2021 a je jedním z několika desítek center a pointů svého druhu v České republice. Do Reuse centra je možné odnést nepotřebné věci z domácnosti, pokud jsou v dobrém stavu, jiní lidé se těchto věcí rádi ujmou za symbolickou cenu. Peníze z prodejů jsou použity na provoz centra.

V plzeňském reuse centru přijímají nábytek, domácí potřeby, knihy, sportovní vybavení, školní potřeby, textil, galanterii, živé květiny, elektroniku apod. Z hygienických důvodů je ovšem některé druhy věcí nutno odmítnout, jedná se o čalouněný nábytek, matrace, spodní prádlo, používanou kosmetiku a jídlo (Reuse Plzeň, 2022). Rozhovor byl proveden s majitelkou paní Petrou Kaldovou (osobní komunikace, 11. 4. 2022).

Co si představujete pod pojmem cirkulární ekonomika?

„Představuji si především neplýtvání vzácnými zdroji.“

Co Vás vedlo k aplikaci principů cirkulární ekonomiky v organizaci, respektive k založení centra?

„Problém s odpadem vnímám jako člověk, jako rodič, jako babička, takže to vidím, jak dochází k plýtvání se zdroji, že se vyhazují věci, které mají využití. Takže krok k založení reuse centra byla jen logická cesta. Přeji si, aby i moje pra pra pra vnoučata měla životní podmínky alespoň takové, jako máme dnes my.“

Také vnímá nedostatek informací o stavu životního prostředí mezi lidmi, kteří považují konzumní způsob života za měřítko životní úrovně. Pod vedením svého otce tedy pochopila, že nejlepší vzorec chování pro udržitelné a zároveň šťastné fungování je *„chovat se jako dobrý hospodář, který chytře nakládá s hodnotou darů a zároveň se nebrání pomoci druhým“* (Reuse Plzeň, 2022).

Jaké uplatňujete principy cirkulární ekonomiky? Jakým dalším oblastem udržitelnosti se věnujete?

„Opětovným používáním věcí, které by někdo vyhodil, ale někomu jinému přijdou vhod, předcházíme vzniku odpadu i výrobě dalších věcí. Tudiž je nepřímo šetřena energie na likvidaci, respektive výrobu těchto věcí.“

„Reuse centrum je jasným příkladem toho, že věci, o které někteří lidé nestojí, můžou dále sloužit a dělat radost jiným.“

Paní majitelka má v plánu pořádání workshopů, ale zatím na to nejsou finance, aby se projekt rozšířil do celku, o kterém původně uvažovala. Tím celkem je myšleno reuse centrum, sdílená dílna, workshopy a komunitní centrum (P. Kaldová, osobní komunikace, 11. 4. 2022; Reuse Plzeň, 2022).

Jak dlouho uplatňujete tyto principy?

Od svého vzniku v roce 2021 uplatňují v centru tyto principy, avšak paní majitelka i v osobním životě ctí tuto filozofii, třídí odpad a snaží se neplýtvat potravinami.

Byl připraven daný podnik na zavedení principů cirkulární ekonomiky? Vyskytly se nějaké problémy nebo neočekávané náklady spojené se zavedením principů cirkulární ekonomiky? Umíte tyto náklady vyčíslit?

„Je to podnikatelská činnost jako každá jiná, takže veškeré vstupní náklady a zřizovací výdaje jsem musela platit, musím platit i teď například energie, zaměstnance, nájem, veškeré tyto náklady musíme pokrýt z prodeje.“

„...Je to ztrátová činnost. Od července (2021, pozn. aut.) do teď (duben 2022, pozn. aut.) generuji ztrátu přes sedmdesát tisíc korun. ...V praxi je to „sróčko“ dotované majitelem.“

Jaké přínosy má aplikace principů cirkulární ekonomiky pro Váš podnik? Umíte je vyčíslit?

„Lidé to kvitují s povděkem, protože neradi vyhazují věci, o kterých ví, že jsou funkční. ...My ty věci opečujeme, nafotíme, dáme ve známost, že to tu je, vystavíme a čekáme na lidi, kteří si to přijdou koupit za symbolickou cenu. Lidi chodí, ale ceny jsou tak nízké, že i přesto množství věcí, které se tu prodá, to nevydělá na svůj provoz, proto to obvykle dotují města.“

Vnímáte i nějaká negativa spojená s cirkulární ekonomikou?

„Nejsem si jich vědoma.“

Vnímáte bariéry pro rozvoj cirkulární ekonomiky a podnikání v tomto konceptu?

„Bariérou může být myšlení lidí. Někteří lidé si neradi chodí kupovat věci z druhé ruky, ... mají stále předsudky.“

„Pak k nám chodí někteří lidé každý den, to jsou takoví překupníci, kteří hledají věci, které mají nějakou vyšší hodnotu a pak to chodí na burzu nabídnout za úplně jiné ceny. Pak je také sorta lidí, kteří žijí minimalismem a pro ně je to životní směr jako náboženství, je to jejich smysl života, že nechtějí plýtvat zdroji, ...nebo lidé, kteří mají hlouběji do kapsy.“

Myslíte si, že je podpora podniků aplikujících principy cirkulární ekonomiky v ČR dostatečná? Co by dle Vás mohlo podpořit zavedení principů cirkulární ekonomiky i v dalších organizacích?

Dle paní majitelky je dotační podpora dostačující, ale záleží na tom, komu je připsána a jak s ní pak ten dotyčný hospodaří, jak ji využívá. Také by velmi ocenila podporu ze strany města.

„Dotace jsou vypsány, předběžně jsem zjišťovala, pro nás je možnost dotací na nějaké zařízení. Ale nedá se to použít na uhrazení například nájmu, tak doufám, že to město (Plzeň, pozn. aut.) „zasupluje“, když není schopné samo otevřít (reuse centrum, pozn. aut.). V tuto chvíli mám podanou žádost na magistrátu o dotaci na nájem ve výši sto devadesát tisíc na letošní rok, ale nevím, zda mi ji přisoudí nebo nepřisoudí.“

Myslíte si, že je perspektivní se i do budoucna věnovat konceptu cirkulární ekonomiky?

„Myslím si, že je to nutnost.“

7.6 Sběr a recyklace – AZS 98 HOLDING s.r.o. / AZS RECYKLACE ODPADU s.r.o.

Stavební, demoliční a recyklační společnost AZS se od svého vzniku v roce 1998 věnuje prvním dvěma zmíněným činnostem. V roce 2004 přišel tehdejší pan jednatel Jan Otýs s myšlenkou zpracování a recyklace stavebních a demoličních odpadů (SDO) a zavedl do praxe koncept recyklačních center. Recyklace tohoto druhu odpadů probíhá pomocí drtiče, ze kterého je pásovým dopravníkem materiál dále dopravován do násypky třídiče, kde přetříděním vznikají jednotlivé frakce materiálu, který při správném použití nahradí přírodní kamenivo např. jako zásypový materiál pro inženýrské sítě či jako stabilizace podkladů a nestmelených vrstev vozovek.

V současné době provozuje společnost deset recyklačních center, na která jsou přijímány odpady nejčastěji v podobě sutí, betonů, asfaltů, zeminy a kamení. Využití recyklačních center má řadu ekonomických výhod, mezi které patří nižší cena při koupi recyklátu, který je stejně kvalitní jako přírodní materiál, dále úspora nákladů za uložení stavebních odpadů na skládku a také úspora nákladů za dopravu, protože v centrech jsou odpady přijímány, ale také tam jsou prodávány recykláty. Firma disponuje i vlastní betonárnou a věnuje se širokému spektru stavebních prací (AZS 98, 2022).

Firma je také členem Asociace pro rozvoj recyklace stavebních materiálů v České republice (ARSM). Ta se v dané oblasti zabývá poradenstvím, podporou a zastupováním svých členů v odborných otázkách, při jednání s jinými subjekty, přípravou koncepcí recyklace, podporou v rámci tvorby předpisů a dalších (ARSM, 2021). Rozhovor byl proveden s panem majitelem Janem Otýsem ml. (osobní komunikace, 11. 4. 2022).

Co si představujete pod pojmem cirkulární ekonomika?

„Pod cirkulární ekonomikou si představuji neplýtvání přírodními surovinami, ale využívání odpadů jako materiálových zdrojů, a to i přes to, že přírodní suroviny jsou stále ještě obvykle levnější než suroviny z odpadových toků, které se musí do stavu materiálu přetvořit.“

Co Vás vedlo k aplikaci principů cirkulární ekonomiky v organizaci?

„K uplatňování cirkulárních principů nás vedl zdravý selský rozum předaný rodinou při výchově. Dále to bylo sledování toho, jak se ve stavební výrobě mrhá přírodními zdroji a využitelné stavební odpady se dávaly na skládky nebo jako výplň do děr cest a na jiné terénní úpravy.“

Jaké uplatňujete principy cirkulární ekonomiky? Jakým dalším oblastem udržitelnosti se věnujete?

Jeden z největších materiálových toků připadá na stavební a demoliční odpady. Snahou cirkulární ekonomiky ve stavebnictví je, aby se použité materiály vznikající při demolicích, vracely do stavební výroby. *„Opětovně využíváme stavební a demoliční odpad jako materiál, čímž snižujeme zátěž skládek, šetříme přírodní zdroje a tím pádem i snižujeme těžební činnost a s ní spojený negativní dopad na krajinu, který s těžbou úzce souvisí.“*

„Máme zavedený motivační systém – čím více odpadu přivezete k recyklaci, tím více ušetříte.“

„V rámci stavební činnosti stavíme objekty z komponentů, které získáme v rámci demolic.“

„Osvětovou činností vysvětlujeme výhody recyklace, školíme, spolupracujeme na výzkumu s ČVUT, abychom našli širší uplatnění recyklovaného kameniva, a vyjadřujeme se i jako poradci k legislativě v rámci ARSM. Každoročně pořádáme

konferenci „Recykluji! Neskládkuji!“, na které jsou vedeny přednášky s informacemi o aktuálním stavu recyklace v ČR a také jsou oceněny různé subjekty z Plzeňského kraje, které využívají recyklované kamenivo. To vše je konáno pro zviditelnění přínosu recyklace SDO.“

„Samozřejmě také třídíme odpad, ale to už od nepaměti i v osobním životě.“

Jak dlouho uplatňujete tyto principy?

„Od roku 2004 uplatňujeme sběr a recyklaci SDO. Demontované stavební prvky využíváme od nepaměti.“

Byl připraven daný podnik na zavedení principů cirkulární ekonomiky?

„Myslíme a pracujeme „cirkulárně“ už od dob mého dědečka. Dříve bylo normální vidět ve věcech hodnotu – někdo to vyrobil, vložil do výroby peníze, dal do své práce lásku a dřinu... Výrobky byly kvalitní, nebyly vyráběny pro konzumní společnost, ale se zvyšováním životní úrovně přišlo období plýtvání, nevážení si, opovrhování „starým“. Byly doby, kdy k nám na recyklační centra jezdili občané z okolí a vybírali si ze sutí celé cihly, ze kterých doma něco stavěli. To už dnes neexistuje...“

„... Tenkrát když byly vytvořeny podmínky pro třídění, začali jsme také třídít – plasty, papír, sklo atd.“

Vyskytly se nějaké problémy nebo neočekávané náklady spojené se zavedením principů cirkulární ekonomiky? Umíte tyto náklady vyčíslit?

„V roce 2004 bylo jen málo recyklačních firem, které zpracovávaly SDO – v „průmyslové“ velikosti byla recyklace neznámým oborem, relativně mladým a museli jsme si prošlapat cestu – ukazovat příklady dobré praxe, přesvědčovat zákazníky o nezávadnosti recyklovaného kameniva, vysvětlovat předsudky a nepravdy kolem recyklátů.“

„Některé chyby ve výrobě, kterou jsme se tenkrát učili, nám způsobily i finanční potíže. Taková chyba nás například v roce 2008 stála milion korun za opravu stroje.“

„S reklamací recyklovaného materiálu jsme se setkali za celou dobu působení jen ve dvou případech, které jsme ale na plné čáře vyhráli.“

„Při třídění odpadů je to očištěc naučit zaměstnance striktnímu rozdělení odpadů do správných nádob.“

Jaké přínosy má aplikace principů cirkulární ekonomiky pro Váš podnik? Umíte je vyčíslit?

„Rozhodně je to morální přínos. Máme dobrý pocit, protože nám dělá radost, že děláme dobré věci.“

„Nezanedbatelný je i finanční přínos, který se při zachování cirkularity dříve či později dostaví.“

Vnímáte i nějaká negativa spojená s cirkulární ekonomikou?

„Nevím o nich. Snad jen nekalá konkurence – lidé/firmy, kteří/které obchází pravidla, ale to je vždy a ve všem.“

Vnímáte bariéry pro rozvoj cirkulární ekonomiky a podnikání v tomto konceptu?

„Jako bariéru vnímám nízké poplatky z těžby primárních surovin, které jsou vyžadovány ze strany státu.“

„Naopak stát požaduje vysoké poplatky za „prašnost“ a znečištění ovzduší v recyklační sféře.“

„Také vnímám určitou kostnatost začleňování výsledků výzkumu v oblasti recyklovaného kameniva do systému „Technologických postupů“ a „Norem“, které řídí možnost uplatnění kameniva ve stavební výrobě.“

Myslíte si, že je podpora podniků aplikujících principy cirkulární ekonomiky v ČR dostatečná?

„Cirkulární neboli ekologické a udržitelné principy jsou obvykle dražší, než práce s primárními vstupy, a tak zavádění cirkulární ekonomiky ovlivňuje, podle našich zkušeností, především finanční náročnost v porovnání s určitou levností lineární ekonomiky.“

„Dalším aspektem je již uvedená kostnatost státních institucí, nepropojování systémových řešení. Například existují výzkumy, kdy cihelné kamenivo splňuje normu jako plnivo do betonových směsí, ale díky znění „Normy pro výrobu betonu“ ho tam nelze uplatnit.“

„Co se týká dotačních titulů, tak ano, myslím si, že je dostatečná podpora. Otázkou ale je, kdo takové dotace využívá a jak...“

Co by dle Vás mohlo podpořit zavedení principů cirkulární ekonomiky i v dalších organizacích?

„Určitě by to mohlo podpořit zdražení primárních surovin, šíření osvěty, podpora recyklovaných materiálů například snížením DPH, ukazování dobrých příkladů z praxe atd.“

Myslíte si, že je perspektivní se i do budoucna věnovat konceptu cirkulární ekonomiky?

„Perspektivní? Ne – je to nevyhnutelné!“

8 Výsledky výzkumu, diskuse, závěry a doporučení

Na základě provedených případových studií organizací aplikujících principy oběhového hospodářství, jejichž součástí byly i rozhovory s jejich zástupci, došla autorka k následujícím závěrům.

Pod samotným pojmem cirkulární ekonomika si každý z respondentů představoval především maximální využívání zdrojů. Což je v souladu s podstatou definice Evropského parlamentu, jak již bylo uvedeno: „*Cirkulární ekonomika je model produkce a spotřeby, který zahrnuje sdílení, pronajímání, znovuvyužití, opravování, nahrazení opotřebované části a recyklaci existujících materiálů a produktů tak dlouho, jak je jen možné*“ (European Parliament, 2015).

K aplikaci principů cirkulární ekonomiky, případně k založení podniku, který od svého vzniku je součástí oběhového hospodářství, vedla v pěti ze šesti případů osobní nespokojenost majitelů. Tato nevole pramenila z uvědomění si stavu životního prostředí, a dále také z toho, jak se plýtvá zdroji samotnými. V případě společnosti Plastia k tomu vedl také důvod odlišení se od konkurence. Tato zjištění poskytla odpověď na první výzkumnou otázku.

Každá zkoumaná organizace byla vybrána na základě jednoho výrazného prvku cirkulární ekonomiky, který uplatňuje ve své praxi. Kromě tohoto prvku také všechny zmíněné organizace uplatňují další principy oběhové ekonomiky, udržitelnosti, nebo odpovědného chování firmy. Odpovědi na druhou výzkumnou otázku jsou následující. Všechny představené organizace šetří různými způsoby zdroje a to buď přímo (např. využívání tepelné energie vzniklé při výrobě), nebo nepřímo (např. něco nemusí být vyrobeno). Dále čtyři ze šesti firem podporují lokální dodavatele a místní ekonomiku. Oba dva uvedené výrobní podniky aplikují cirkulární principy již do designu svých výrobků. V pěti zkoumaných organizacích je také třizen odpad. V této souvislosti není zmíněna Opravárna z důvodu zaměření její činnosti na zprostředkování oprav. Dále pět podniků využívá odpad a to buď přímo (např. opětovné využití odpadu z výroby), nebo nepřímo (např. oprava výrobku, který by byl jinak vyhozen). Tyto jmenované činnosti tvoří většinu z principů již zmíněných dle Ellen MacArthur Foundation (2017), stále je tedy autorkou shledáván prostor pro zdokonalení v oblasti principu „Obnovování přírodních systémů“, který je zaměřen na zlepšování životního prostředí.

Zajímavým zjištěním také bylo to, že se pět ze šesti vybraných organizací věnuje vzdělávání a šíření osvěty v oblasti cirkulární ekonomiky a udržitelnosti jako takové. Plzeňské reuse centrum má tuto činnost také v plánu. Toto zjištění koresponduje s jedním z klíčových prvků cirkulární ekonomiky, jak již bylo uvedeno ve stejnojmenné kapitole, a tím je „Podpora znalostí“. Dle autorky je to jistě nezbytný krok k rozšíření povědomí o cirkulární ekonomice, ale aby měl širší dopad, bylo by vhodné toto vzdělávání rozšířit na úroveň škol a nejen určitých skupin.

Firmy Opravárna a AZS 98 se navíc věnují poradenství při tvorbě legislativy, týkající se oblasti cirkulární ekonomiky. A také polovina zkoumaných firem podporuje dobročinné projekty mimo oblast své hlavní činnosti.

Čtyři ze šesti firem již vznikly se záměrem uplatňovat cirkulární principy ve své činnosti. Dvě dotazované firmy se k této oblasti dostaly v průběhu svého fungování. Toto zjištění je ukázkou toho, že lze i do již existujících podniků úspěšně zavést cirkulární principy.

V oblasti připravenosti podniků na zavedení cirkulárních principů lze na základě odpovědí respondentů říci, že je to pro podniky investice velmi riziková a nejistá. Což se shoduje se zmíněným tvrzením, že projekty týkající se cirkulární ekonomiky jsou často značně rizikové (Dostál, 2020). Dále respondenti uváděli v této souvislosti určité finanční problémy. Nebyl však zjištěn přímý vliv mezi těmito problémy a zapojením oběhových principů. Vliv na tyto problémy mohly mít i další faktory, které běžně působí na činnost firmy. V případě obchodu Bezobalofka byla uvedena nepřipravenost tuzemské legislativy na tento způsob prodeje jako problém, který ovšem byl již v počátku podchycen v daném konkrétním obchodě.

Zodpovězení třetí výzkumné otázky je následující. U většiny z dotázaných firem má aplikace cirkulárních principů pozitivní vliv na ekonomický výsledek hospodaření. Další přínosy pro podniky jsou v možnosti komunikovat tuto skutečnost marketingově a nechybí také environmentální stránka věci, kde je vnímán přínos v menší zátěži životního prostředí a dále osobní dobrý pocit z konání prospěšné věci. Tyto zmíněné dopady nejsou v organizacích komplexně měřeny. I když do nedávna byly dopady aplikace oběhových principů těžko měřitelné, již v současnosti máme nástroje k tomu to změřit, jak již bylo zmíněno v kapitole 3.10. Protože, dle názoru autorky, jen u záležitostí, které lze změřit, je možné říci, že došlo ke zlepšení, případně zhoršení, objevovat u nich úzká místa a stále se posouvat dopředu. Všechny, od respondentů

zjištěné, přínosy se shodují se stěžejními benefity aplikace cirkulární ekonomiky, které byly uvedeny ve stejnojmenné kapitole.

Čtyři z dotázaných respondentů uvedli, že nevnímají negativa spojená s cirkulární ekonomikou, dále někteří upřesnili, že tato negativa nejsou obecná, ale působí jen na podniky nepřipravené. Tento názor odpovídá již uvedenému tvrzení, že právě výchozí podmínky firem mají vliv na jejich přechod k cirkulární ekonomice (Dostál, 2020). Dále byl jako negativum zmíněn greenwashing. Tato dezinformace může mít dle Oxford University Press (2022) za následek oklamání veřejnosti v důsledku nepravdivé prezentace firmy jako environmentálně odpovědné.

Odpověď na čtvrtou výzkumnou otázku je následující. Čtyři z dotázaných respondentů uvedli, že bariérami pro rozvoj cirkulární ekonomiky a podnikání v tomto konceptu může být zaběhlé myšlení lidí, které jim brání v jakékoliv změně. V jednom případě byla uvedena jako překážka současná legislativa platná v České republice. V jednom případě byla zmíněna bariéra, kterou představují vysoké náklady na zavedení cirkulárních principů do praxe. Názory respondentů se ztotožňují s již zmíněnými bariérami aplikace cirkulární ekonomiky, kterých je v teoretické části práce uvedeno mnohem více.

V oblasti vnímání podpory cirkulární ekonomiky v tuzemsku byly odpovědi značně rozmanité a zodpovídají pátou výzkumnou otázku. V případě společnosti Plastia je jako podpora vnímána soutěž, která jí pomáhá v benchmarkingu. Dle názoru paní majitelky značky Kave je tato podpora především na spotřebitelích a jejich požadavcích a rozhodnutích směrem k výrobcům. Dle paní Šimánkové, majitelky obchodu Bezobalofka, by rozvoj mohla zvýšit výuka tohoto tématu ve školách a celkově osvěta lidí. Také uvedla možný způsob motivace určitým „věrnostním programem“, který by zvýšil lepší využívání zdrojů a nakládání s odpady na úrovních domácností, výrobců i měst. Dle pana majitele společnosti Opravárna by mohly oběhovost podpořit obchodní modely, které firmám ušetří peníze a zároveň budou šetrné k životnímu prostředí. Paní majitelce Reuse centra v Plzni by velmi pomohla podpora ze strany města Plně. Tato, především finanční, podpora je v případě reuse center a pointů totiž naprosto obvyklá. Firma AZS 98 by uvítala podporu ze strany vlády, která má vliv na úpravu legislativy, která by mohla podpořit cirkulární ekonomiku a omezila lineární model. Z výše zmíněného vyplývá, že zástupci vybraných organizací oceňují podporu cirkulární ekonomiky a to jak finanční, tak i tu nefinanční.

Všichni dotazovaní vnímají jako důležité a případně jako nezbytné se do budoucnosti věnovat konceptu oběhového hospodářství, s čímž se ztotožňuje i autorka. To by pomohlo postupnému oproštění od současného neudržitelného lineárního modelu, jehož negativní dopady byly zmíněny v první kapitole této práce.

Dále by autorka uvedla jistá omezení výzkumu. Odpovědi respondentů byly většinou vztaženy k jejich konkrétnímu zaměření a oboru, kterému se věnují. Také kvůli rozmanitosti jejich zaměření nelze výsledky výzkumu u podniků vzájemně srovnávat, natož mylně usuzovat tzv. z části na celek. Lze ale na příkladech dobré praxe ukázat, jak je možné v organizacích aplikovat cirkulární principy. Tímto způsobem je možné inspirovat další majitele organizací, ale také širokou veřejnost, se minimálně zamyslet nad svým vlivem na životní prostředí a ukázat, že tuto prospěšnou věc pro přírodu lze využít i ve prospěch podniku a jeho činností.

Návrh autorky, jak by do budoucna mohl výzkum pokračovat, je, že by se podrobněji věnoval analýze jednoho konkrétního podnikatelského subjektu aplikujícího cirkulární principy a dopadům této aplikace na daný podnik.

Případně by mohly být zkoumány a srovnávány aplikace cirkulárních principů a jejich dopady u podniků jednoho konkrétního odvětví.

Eventuálně by další výzkum mohl být více zaměřen na vlivy vnějšího prostředí, které působí na podniky, včetně legislativních podmínek platných v České republice, které ovlivňují aplikaci cirkulárních principů v tuzemských podnicích.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo představit problematiku cirkulární ekonomiky, na příkladech dobré praxe ukázat aplikaci jejích principů a formulovat návrhy pro její rozvoj v České republice.

V první části práce byl uveden teoretický základ, který přibližuje modely ekonomik z hlediska využívání zdrojů a nakládání s odpady. Následovala kapitola věnovaná udržitelnému rozvoji a jeho cílům a také základní pojmy a charakteristiky z oblasti cirkulární ekonomiky. Dále byly představeny klíčové prvky, principy a jednotlivé koncepty, na které lze v oběhovém hospodářství narazit. Také byla zmíněna možná implementace cirkulárních prvků do organizace a možnosti měření oběhové výkonnosti. Uvedeny byly i výhody, nevýhody a případné bariéry aplikace oběhových principů. Podotknut byl myšlenkový směr tzv. Zero Waste, který s oběhovým hospodářstvím úzce souvisí. Následně byl shrnut vývoj cirkulární ekonomiky ve světě a především v České republice.

Na základě poznání problematiky z literární rešerše došla autorka k závěru, že v porovnání se stavem aplikace cirkulárních principů ve světě, v některých případech se jedná spíše jen o politiku nakládání s odpady, si tuzemsko vede velmi dobře. Ovšem při srovnání stavu v České republice je míra oběhového hospodářství nižší, než je průměr v Evropské unii. Právě v porovnání se státy v EU tuzemsko zaostává i v oblasti produktivity zdrojů a výkonnosti ekologických inovací. Dalším problémem je i nedostatečné předcházení vzniku odpadů, jeho velké množství ukládaného na skládky a nízká míra obnovy zdrojů.

Při zjišťování stavu cirkulární ekonomiky v České republice dospěla autorka k závěru, že témata cirkulární ekonomiky a potažmo i udržitelného rozvoje by měly být součástí všech ministerstev, nejen Ministerstva životního prostředí, případně Ministerstva průmyslu a obchodu, na což je poukázáno v kapitole „Postavení a úloha státu v cirkulární ekonomice“. Toto téma se týká celé společnosti, a proto by, dle názoru autorky, mělo být řešeno komplexněji.

Z informačních zdrojů bylo zjištěno nedodržení závazných termínů důležitých pro implementaci evropské legislativy spojené s oběhovým hospodářstvím v tuzemsku a také velké množství přetrvávajících výzev, které již byly zmíněny, a vyžadují větší pozornost zástupců státu.

V druhé části práce byl popsán cíl výzkumu, kterým bylo zjistit přístup vybraných tuzemských organizací k cirkulární ekonomice a ukázat aplikaci cirkulárních principů na příkladech dobré praxe, a také byly položeny výzkumné otázky. Dále autorka uvedla použitou metodu výzkumu a specifikovala výběr výzkumného vzorku. Také představila průběh výzkumu a následné zpracování dat.

Poté praktická část práce pokračovala případovými studii příkladů dobré praxe, kde byly představeny organizace aplikující principy oběhového hospodářství, jejichž součástí byly i rozhovory se zástupci těchto organizací. Dále práce pokračovala shrnutím zjištění a postupným naplněním výzkumných otázek, které vedly ke splnění cíle výzkumu, jak již bylo podrobně rozebráno v předchozí kapitole.

Z výzkumu bylo zjištěno, že nejčastějším motivem pro aplikaci cirkulárních principů v podniku byla osobní nespokojenost jejich majitelů se stavem životního prostředí. Mezi zjištěné, v praxi oslovených podniků nejčastěji uplatňované, principy cirkulární ekonomiky patří: uzpůsobený design výrobků, snížení plýtvání a znečišťování životního prostředí, opětovné využívání výrobků a materiálů a prodloužení jejich životnosti, využívání odpadu jako zdroje a celkové šetření zdrojů. Nejmarkantnějším přínosem aplikace cirkulárních principů pro podniky je ve většině případů jejich vliv na pozitivní výsledek hospodaření. Nejvýraznější bariéru pro rozvoj cirkulární ekonomiky v tuzemsku vnímá většina z dotázaných zaběhlé myšlení lidí, které není otevřené změnám. Ze zjištění také vyplynulo, že zástupci vybraných organizací by ocenili větší podporu cirkulární ekonomiky a podniků její principy aplikujících. Jedná se o podporu jak finanční, tak především o tu nefinanční.

Jak je patrné i z analyzovaných organizací, v tuzemsku je iniciativa aplikace cirkulárních principů vedena „zdola“ od zástupců jednotlivých organizací. Dle názoru autorky by měl jít příkladem stát a věnovat se této problematice důkladněji a také ji opatrovat řádnou legislativou. Stát by měl také utvářet co nejlepší podmínky k tomu, aby byly podpořeny iniciativy v oblasti cirkulární ekonomiky.

V současné době je Česká republika, stejně jako i ostatní státy po celém světě, stále velmi daleko od komplexní cirkulární ekonomiky a dále převažuje lineární způsob výroby i spotřeby. Dle autorky je nutné, aby se spotřebitelé začali zajímat o původ surovin, způsob výroby, možnosti opravitelnosti a případné recyklace či vhodné likvidace výrobků. Pokud bude poptávka po produktech a službách souvisejících

s oběhovým hospodářstvím, bude růst i nabídka, která bude tyto oběhové principy uplatňovat.

Přínos této diplomové práce spatřuje autorka v aktuálnosti jejího tématu a v přiblížení problematiky tohoto nového fenoménu. Dle autorky je velmi důležité sdílet příklady dobré praxe, neboť tak je možné upozornit a také inspirovat veřejnost a případně další podnikatelské subjekty, které by tento koncept mohl oslovit.

Seznam použitých zdrojů

Australian Government, State and territory governments, & The Australian Local Government Association (2019). *The National Waste Policy Action Plan 2019*. Dostupné z <https://www.awe.gov.au/sites/default/files/documents/national-waste-policy-action-plan-2019.pdf>

Americas Sustainable Development Foundation (2017). *The Circular Economy Forum of the Americas: The first step toward a Sustainable Continent*. Dostupné 28. 1. 2022 z <https://www.cep-americas.com/single-post/2017/08/26/the-circular-economy-forum-of-the-americas-the-first-step-toward-a-sustainable-continent>

ARSM (2022). *ARSM*. Dostupné 5. 4. 2022 z <http://www.arsm.cz/index.php>

AZS 98 (2022). *AZS 98*. Dostupné 4. 4. 2022 z <https://www.azs98.cz/>

CIRA Advisory (2021). *Tisková zpráva: Zájem o udržitelnost v byznysu roste – CIRA Advisory proto rozšiřuje vlastní metodu pro zhodnocení firemní cirkularity*. Dostupné z https://docs.google.com/document/d/1814F_6oQqyBRTnqG9EAPuHjYDVeilhJZmOwCjUEFjFk/edit

Circle Economy (2021a). *Key Elements of the Circular Economy*. Dostupné 22. 1. 2022 z https://assets.website-files.com/5d26d80e8836af2d12ed1269/601d3f846c512412fff633af_Key%20Elements%20-%20Draft%20Literature%20Review%20.pdf

Circle Economy (2021b). *The Circularity Gap Report 2021*. Dostupné 30. 10. 2021 z <https://www.circularity-gap.world/2021>

Construcía (2020). *Which countries are leading the change in circular economy?*. Dostupné 30. 10. 2021 z <https://www.construcia.com/en/noticias/which-countries-are-leading-the-change-in-circular-economy/>

CSIRO (2021). *A circular economy roadmap for plastics, tyres, glass and paper in Australia*. Dostupné 2. 11. 2021 z <https://www.csiro.au/en/research/natural-environment/Circular-Economy>

Delphi Group (2017). *Jurisdictional Scan for Circular Economy*. Dostupné z https://www2.gov.bc.ca/assets/gov/environment/waste-management/zero-waste/zero-waste/delphi_circular_economy_scan.pdf

Dostál, D. (2020). *Jak financovat cirkulární ekonomiku? Malé firmy mohou mít výhodu*. Dostupné 17. 1. 2021 z <https://www.businessinfo.cz/clanky/jak-financovat-cirkularni-ekonomiku-male-firmy-mohou-mit-vyhodu/>

ECO trend Research centre s.r.o., & Vysoká škola ekonomická v Praze (2020). *Obce v kruhu cirkulární ekonomiky - Metodika oběhového hospodářství měst a obcí*. Dostupné z http://www.ecotrend.cz/files/ecotrend/uploads/files/02_METODIKA%20CE_final.pdf

Ekins, P., Domenech, T., Drummond, P., Bleischwitz, R., Hughes, N., & Lotti, L. (2019). *The Circular Economy: What, Why, How and Where*. Dostupné z <https://www.oecd.org/cfe/regionaldevelopment/Ekins-2019-Circular-Economy-What-Why-How-Where.pdf>

EKO-KOM (2021). *Přehled dosahovaných výsledků*. Dostupné 6. 11. 2021 z <https://www.ekokom.cz/cz/ostatni/o-spolecnosti/system-eko-kom/vysledky-systemu/>

- El Congreso de la República de Colombia (2019). *Por la cual se expide el Plan Nacional de Desarrollo 2018-2022: Pacto por Colombia, pacto por la equidad*. Dostupné z <https://colaboracion.dnp.gov.co/CDT/Prensa/Ley1955-PlanNacionaldeDesarrollo-pacto-por-colombia-pacto-por-la-equidad.pdf>
- Elkington, J. (1997). *Cannibals With Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*. Dostupné z <https://www.sdg.services/uploads/9/9/2/1/9921626/cannibalswithforks.pdf>
- Ellen MacArthur Foundation (2017). *WHAT IS THE CIRCULAR ECONOMY?*. Dostupné 27. 10. 2021 z <https://archive.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/what-is-the-circular-economy>
- Ellen MacArthur Foundation (2020). *Measure business circularity: Circulytics*. Dostupné 29. 12. 2021 z <https://ellenmacarthurfoundation.org/resources/circulytics/overview>
- Ellen MacArthur Foundation (2021). *Circular Economy in Africa: Examples and Opportunities*. Dostupné z: <https://emf.thirdlight.com/link/i6ivujjt199o-2v5rxs/@/preview/1?o>
- Enel North America (2021). *Transitioning to a Circular Economy: Opportunities for Recovery, Resiliency and Regeneration*. Dostupné z <https://www.enel.com/content/dam/enel-com/documenti/azienda/usa-canada-circular-economy-position-paper.pdf>
- Energy and Utilities Alliance (2016). *The pros and cons of a circular economy*. Dostupné 27. 10. 2021 z <https://www.eua.org.uk/the-heating-and-hotwater-industry-council-trade-article-the-pros-and-cons-of-a-circular-economy/>
- European Commission (2015). *COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS: Closing the loop - An EU action plan for the Circular Economy*. Dostupné z https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:8a8ef5e8-99a0-11e5-b3b7-01aa75ed71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF
- European Commission (2021). *Generation Awake*. Dostupné 11. 11. 2021 z https://ec.europa.eu/environment/generationawake/index_cs.htm
- European Parliament (2015). *Circular economy: definition, importance and benefits*. Dostupné 27. 10. 2021 z <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20151201STO05603/circular-economy-definition-importance-and-benefits>
- European Parliament (2018a). *Circular economy*. Dostupné 30. 10. 2021 z <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/infographics/circulareconomy/public/index.html>
- European Parliament (2018b). *Circular economy package: Four legislative proposals on waste*. Dostupné z [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614766/EPRS_BRI\(2018\)614766_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614766/EPRS_BRI(2018)614766_EN.pdf)
- Evropská komise (2019). *SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Zelená dohoda pro Evropu*. Dostupné z [72](https://eur-</p>
</div>
<div data-bbox=)

lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN

Evropská komise (2020). *SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Nový akční plán pro oběhové hospodářství, Čistší a konkurenceschopnější Evropa*. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0098>

Evropská komise (2021). *Czechia's recovery and resilience plan*. Dostupné 29. 12. 2021 z https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/czechias-recovery-and-resilience-plan_cs

Evropský parlament, & Rada Evropské unie (2019). *Směrnice (EU) 2019/904 – o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí*. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/LSU/?uri=CELEX%3A32019L0904>

Fedotkina O., Gorbashko E., & Vatolkina N. (2019). Circular Economy in Russia: Drivers and Barriers for Waste Management Development. *Sustainability*. 11 (20), Dostupné z <https://doi.org/10.3390/su11205837>

Fiksel, J., Sanjay, P., & Raman, K. (2021) Steps toward a resilient circular economy in India. *Clean Technologies and Environmental Policy*. 23, 203–218. Dostupné z <https://doi.org/10.1007/s10098-020-01982-0>

Freitag V. (2021). *Tlak na Čínu a Rusko se spolu se summitem COP26 stupňuje. Jak si vedou v ochraně klimatu?*. Dostupné 11. 11. 2021 z <https://euractiv.cz/section/klima-a-zivotni-prostredi/news/tlak-na-cinu-a-rusko-se-spolu-se-summitem-cop26-stupnuje-jak-si-vedou-v-ochrane-klimatu/>

Gajdošová, M., Karasová, J., & Škrdlíková, H. (2019). *Život skoro bez odpadu*. Brno, Česko: CPRESS.

Garza-Reyes, J. A., Valls, S. A., Nadeem, P. S., Anosike, A., & Kumar, V. (2019). A circularity measurement toolkit for manufacturing SMEs. *International Journal of Production Research*, 57 (23), 7319–7343. Dostupné z <https://doi.org/10.1080/00207543.2018.1559961>

Govindan, K., & Hasanagic, M. (2018). A systematic review on drivers, barriers, and practices towards circular economy: a supply chain perspective. *International Journal of Production Research*, 56 (1), 278–311. Dostupné z <https://doi.org/10.1080/00207543.2017.1402141>

Guran S., Mersky R. L., & Ghosh S. K. (2020). Status of Plastics Waste in Circular Economy in the USA. In Ghosh, S., *Circular Economy: Global Perspective*, Singapur, Singapur: Springer, 413-421. Dostupné z https://doi.org/10.1007/978-981-15-1052-6_21

Hervey, G. (2018). *Ranking how EU countries do with the circular economy*. Dostupné 30. 10. 2021 z <https://www.politico.eu/article/ranking-how-eu-countries-do-with-the-circular-economy/>

Hosnedlová, P. (2021a). *Naplňování evropského cirkulárního plánu zpomalila pandemie. Konkrétní legislativa se teprve formuje*. Dostupné 17. 11. 2021 z <https://euractiv.cz/section/obehove-hospodarstvi/news/naplnovani-evropskeho-cirkularniho-planu-zpomalila-pandemie-konkretni-legislativa-se-teprve-formuje/>

- Hosnedlová P. (2021b). *Cirkulární ekonomika dostane finanční injekci, počítá s tím národní plán obnovy*. Dostupné 18. 11. 2021 z <https://euractiv.cz/section/obehove-hospodarstvi/news/nebezpecny-odpad-muze-poslouzit-jako-zdroj-energie-pocita-s-tim-narodni-plan-obnovy/>
- HS EkoMin s.r.o. (2022). *Bezobalofka*. Dostupné 14. 4. 2022 z <https://www.bezobalofka.cz/>
- Chrastina, J. (2019). *Případová studie – metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu*. Dostupné z <https://books.google.de/books?id=mpksEAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>
- Informační centrum OSN (2021). *Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)*. Dostupné 11. 11. 2021 z <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>
- Institut cirkulární ekonomiky (2021). *Institut cirkulární ekonomiky*. Dostupné 5. 11. 2021 z <https://incien.org/>
- Isles, J. (2021). *Which country is leading the circular economy shift?*. Dostupné 31. 10. 2021 z <https://ellenmacarthurfoundation.org/articles/which-country-is-leading-the-circular-economy-shift>
- Jonášová, S. (2019). *Víte, co je cirkulární ekonomika?*. Dostupné 22. 1. 2022 z <https://www.zakonroku.cz/2019/10/31/vite-co-je-cirkularni-ekonomika/>
- Jonášová, S., Klepek, C., & Vashkevich, S. (2019). *FACT SHEET: Jak začít s cirkulární ekonomikou pro firmy*. Dostupné z https://hub.cirkularnicesko.cz/wp-content/uploads/2019/11/09_info_Jak-za%C4%8D%C3%ADt-s-cirkul%C3%A1rn%C3%AD-ekonomikou-pro-firmy.pdf
- Kave footwear (2022). *Kave footwear*. Dostupné 4. 4. 2022 z <https://www.kavefootwear.com/>
- Lacy, P., Long, J., & Spindler, W. (2020). *The circular economy handbook: Realizing the Circular Advantage*. London, England: Palgrave Macmillan.
- McKinsey Center for Business and Environment, & Ocean Conservancy (2015). *Stemming the Tide: Land-based strategies for a plastic-free ocean*. Dostupné z <https://oceanconservancy.org/wp-content/uploads/2017/04/full-report-stemming-the.pdf>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (2016). *Odpovědné veřejné zadávání*. Dostupné z <https://www.sovz.cz/co-je-ovz/>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu (2018). *Nový ekonomický směr Evropské unie Oběhové hospodářství (Circular Economy)*. Dostupné 13. 1. 2022 z <https://www.mpo.cz/cz/prumysl/politika-druhotnych-surovin-cr/novy-ekonomicky-smer-evropske-unie-obehove-hospodarstvi-circular-economy--241519/>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu, & Úřad vlády České republiky (2021). *Národní plán obnovy*. Dostupné 29. 12. 2021 z <https://www.planobnovy.cz/dokumenty>
- Ministerstvo životního prostředí (2018). *Česká republika připravuje strategický rámec oběhového hospodářství*. Dostupné 13. 1. 2022 z https://www.mzp.cz/cz/news_180518_Visegrad
- Ministerstvo životního prostředí (2021a). *Rada vlády pro udržitelný rozvoj*. Dostupné 17. 11. 2021 z https://www.mzp.cz/cz/rada_vlady_pro_uzr_zitelny_rozvoj

Ministerstvo životního prostředí (2021b). *Second Voluntary National Review of the 2030 Agenda in the Czech Republic*. Dostupné z https://www.mzv.cz/public/b2/9e/c/4343255_2664193_VNR_Czech_Republic_2021.pdf

Ministerstvo životního prostředí (2021c). *Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040*. Dostupné z [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/\\$FILE/OODP-Strategicky_ramec_CC_2040_verze-20210426.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/odpady_podrubrika/$FILE/OODP-Strategicky_ramec_CC_2040_verze-20210426.pdf)

Ministry of Jal Shakti (2021). *Swachh Bharat Mission - Gramin, Department of Drinking Water and Sanitation, Ministry of Jal Shakti*. Dostupné 13. 1. 2022 z <https://swachhbharatmission.gov.in/SBMCMS/about-us.htm>

Ministry of the Environment, Japan (2018). *The 4th Fundamental Plan for Establishing a Sound Material-Cycle Society*. Dostupné z https://www.env.go.jp/recycle/recycle/circul/keikaku/pam4_E.pdf

Místní Agenda 21 (2017). *Místní Agenda 21*. Dostupné 11. 11. 2021 z <https://ma21.cenia.cz/cs-cz/%c3%bavod/prove%c5%99ejnost/historieamezin%c3%a1rodn%c3%adkontext.aspx>

Novák, D., Šteigrová Gergelová, L., Dobrovodská, M., Ingerová, P., Chvalkovská, E., Janečková, M., ...Kocián, P. (2018). *Společenská odpovědnost a veřejné zakázky. Co znamená odpovědné veřejné zadávání a jak souvisí se společenskou odpovědností firem*. Dostupné z https://storage.googleapis.com/narodniportal_cz/sites/4/2018/05/0c8aec39-sovz_publicace_dodavatele_web-1.pdf

OECD (2018). *OECD Environmental Performance Reviews: Czech Republic 2018*. Dostupné z <https://doi.org/10.1787/9789264300958-en>

OECD (2019). *Business Models for the Circular Economy: Opportunities and Challenges for Policy*. Dostupné z <https://doi.org/10.1787/g2g9dd62-en>

Ontario (2017). *Strategy for a Waste-free Ontario: Building the Circular Economy*. Dostupné z https://files.ontario.ca/finalstrategywastefreeont_eng_aoda1_final-s.pdf

Opravárna (2022). *Opravárna*. Dostupné 4. 4. 2022 z <https://www.opravarna.cz/>

Opravme Česko (2022). *Opravme Česko*. Dostupné 4. 4. 2022 z <https://www.opravmecesko.cz/>

Oxford University Press (2022) *Oxford English Dictionary*. Dostupné 17. 4. 2022 z <https://www.oed.com/viewdictionaryentry/Entry/249122>

Pearce, D. W., & Turner R. K. (1990). *Economics of Natural Resources and the Environment*. Dostupné z https://books.google.de/books?id=ex8vaG6m4RMC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Plastia. (2022). *Plastia*. Dostupné 4. 4. 2022 z <https://www.plastia.eu/>

Punch, K. F. (2008). *Úspěšný návrh výzkumu*. Dostupné z <https://books.google.de/books?id=GXgnEAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

Reuse Plzeň (2022). *Reuse Plzeň*. Dostupné 4. 4. 2022 z <https://www.reuseplzen.cz/>

- Sariatli, F. (2017). Linear economy versus circular economy: A comparative and analyzer study for optimalization of economy for sustainability. *Visegrad Journal on Bioeconomy and Sustainable Development*, 6 (1), 31-34. Dostupné z https://vua.uniag.sk/sites/default/files/VUA_1_17_Sariatli.pdf
- Schröder P., MacEwan M., Barrie J., Wetterberg K., & Wallace J. (2021). *What is the circular economy?*. Dostupné 27. 10. 2021 z <https://www.chathamhouse.org/2021/06/what-circular-economy>
- Singleton, R., & Straits, B. C. (2010). *Approaches to social research*. (5. vyd.) New York, New York: Oxford University Press.
- Srinivas, H. (2015). *SD Concepts*. Dostupné 22. 10. 2021 z <https://gdrc.org/sustdev/concepts.html>
- Stanislaus, M. (2018). *Barriers to a Circular Economy: 5 Reasons the World Wastes So Much Stuff (and Why It's Not Just the Consumer's Fault)*. Dostupné 31. 10. 2021 z <https://www.wri.org/insights/barriers-circular-economy-5-reasons-world-wastes-so-much-stuff-and-why-its-not-just>
- Strauss, A., & Corbin, J. (1999). *ZÁKLADY KVALITATIVNÍHO VYZKUMU: POSTUPY A TECHNIKY METODY ZAKOTVENÉ TEORIE*. Dostupné z https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/627059/mod_folder/content/0/STRAUSS_A_CORBIN_OVA_J-Z%C3%A1klady%20kvalitativn%C3%ADho%20v%C3%BDzkumu-1.pdf?forcedownload=1
- Tóthová D., Soukopová J., Dvořáková M., Bedřichová Z., Čurda S., & Struk M. (2020). *Nástroje pro přechod na oběhové hospodářství*. Dostupné z http://obhjmek.cz/wp-content/uploads/2020/12/Nastroje_OBH.pdf
- Turcan, I., & Ciloci, R. (2021). Circular economy and sustainable business development. *The USV annals of economics and public administration*, 21(1), 7-12. Dostupné z <https://web.s.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=322b9cb8-5c31-44bb-8264-e22642a83f99%40redis>
- United Nations (1992). *United Nations Conference on Environment & Development. Rio de Janeiro, Brazil, 3 to 14 June 1992. AGENDA 21*. Dostupné z <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>
- United Nations (2021). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Dostupné 11. 11. 2021 z <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- Úřad vlády České republiky (2017). *Strategic Framework Czech Republic 2030*. Dostupné z https://www.cr2030.cz/strategie/wp-content/uploads/sites/2/2018/05/Strategic_Framework_CZ2030_graphic2.compressed.pdf
- World Commission on Environment and Development (1987). *Our Common Future*. Dostupné z <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>
- Zajímej.se (2021a). *Jak (ne)vypadají cirkulární veřejné zakázky*. Dostupné 22. 1. 2022 z <https://zajimej.se/jak-nevypadaji-cirkularni-verejne-zakazky/>
- Zajímej.se (2021b). *Z čeho uhradit cirkulární projekt? Nabízí se financování od banky, investora nebo skrze dotace*. Dostupné 5. 11. 2021 z <https://zajimej.se/z-ceho-uhradit-cirkularni-projekt-nabizi-se-financovani-od-banky-investora-nebo-skrze-dotace/>

Zákon roku (2021). *Udržitelná regulace všude kolem nás*. Dostupné 17. 11. 2021 z <https://www.zakonroku.cz/2021/09/06/udrzitelna-regulace-vsude-kolem-nas/>

Zenbird (2021). *Circular Economy in Japan*. Dostupné 31. 10. 2021 z <https://zenbird.media/circular-economy-in-japan/>

Zero Waste Slovakia (2021). *Zero Waste Slovakia*. Dostupné 27. 10. 2021 z <http://www.zerowasteslovakia.sk/>

Seznam tabulek

Tab. 1: Prioritní oblasti Strategického rámce cirkulární Česko 2040	35
---	----

Seznam obrázků

Obr. 1: Trojí zodpovědnost	11
Obr. 2: Cíle udržitelného rozvoje.....	13
Obr. 3: Pokrok v plnění SDGs v období 2017 - 2021	14
Obr. 4: Porovnání ekonomických systémů	15
Obr. 5: Motýlí diagram	17
Obr. 6: Klíčové prvky cirkulární ekonomiky	18
Obr. 7: Bezodpadová pyramida.....	24
Obr. 8: Mapa pořadí zemí dle umístění v hodnocení oběhového hospodářství	28

Seznam použitých zkratk a značek

a kol. = a kolektiv

angl. = anglicky

apod. = a podobné, a podobně

ARSM = Asociace pro rozvoj recyklace stavebních materiálů v České republice

ČR = Česká republika

EU = Evropská unie

např. = například

MDGs = Rozvojové cíle tisíciletí

MPO = Ministerstvo průmyslu a obchodu

MŽP = Ministerstvo životního prostředí

OECD = Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSN = Organizace spojených národů

pozn. aut. = poznámka autorky

SDO = stavební a demoliční odpad

SDGs = Cíle udržitelného rozvoje

tzv. = takzvaný, takzvaně

Seznam příloh

Příloha A: Nové povinné evropské cíle pro nakládání s komunálními odpady a obaly

Příloha B: Kostra otázek rozhovoru

Příloha A: Nové povinné evropské cíle pro nakládání s komunálními odpady a obaly

Směrnice o odpadech		
Recyklace komunálních odpadů	2025	55%
	2030	60%
	2035	65%
Směrnice o skládkách odpadů		
Skládkování využitelných a recyklovatelných odpadů	2030	Členské státy usilují o zajištění toho, aby od roku 2030 nebyl přijímán na skládku žádný odpad vhodný k recyklaci nebo jinému využití, zejména komunální odpad, s výjimkou odpadu, u něhož skládkování vede k nejlepšímu výsledku z hlediska životního prostředí v souladu s článkem 4 směrnice 2008/98/ES.
Skládkování komunálních odpadů	2035	10% z produkce komunálních odpadů nebo méně
Směrnice o obalech		
Cíle (celkové)	2025	Recyklováno 65 % hmotnosti veškerých obalových odpadů
	2030	Recyklováno 70 % hmotnosti veškerých obalových odpadů
Cíle (jednotlivé materiály)	2025	Recyklace konkrétních materiálů obsažených v obalovém odpadu: <ul style="list-style-type: none"> • 50 % <i>plastů</i>; • 25 % <i>dřeva</i>; • 70 % <i>železných kovů</i>; • 50 % <i>hliníku</i>; • 70 % <i>skla</i>; • 75 % <i>papíru a lepenky</i>
	2030	Recyklace konkrétních materiálů obsažených v obalovém odpadu: <ul style="list-style-type: none"> • 55 % <i>plastů</i>; • 30 % <i>dřeva</i>; • 80 % <i>železných kovů</i>; • 60 % <i>hliníku</i>; • 75 % <i>skla</i>; • 85 % <i>papíru a lepenky</i>.

Příloha B: Kostra otázek rozhovoru

Otázky:

Co si představujete pod pojmem cirkulární ekonomika?

Co Vás vedlo k aplikaci principů cirkulární ekonomiky v organizaci?

Jaké uplatňujete principy cirkulární ekonomiky?

Jak dlouho uplatňujete tyto principy?

Byl připraven daný podnik na zavedení principů cirkulární ekonomiky?

Jaké přínosy má aplikace principů cirkulární ekonomiky pro Váš podnik? Umíte je vyčíslit?

Vnímáte i nějaká negativa spojená s cirkulární ekonomikou?

Vyskytly se nějaké problémy nebo neočekávané náklady spojené se zavedením principů cirkulární ekonomiky? Umíte tyto náklady vyčíslit?

Vnímáte bariéry pro rozvoj cirkulární ekonomiky a podnikání v tomto konceptu?

Myslíte si, že je podpora podniků aplikujících principy cirkulární ekonomiky v ČR dostatečná?

Co by dle Vás mohlo podpořit zavedení principů cirkulární ekonomiky i v dalších organizacích?

Myslíte si, že je perspektivní se i do budoucna věnovat konceptu cirkulární ekonomiky?

Souhlas s uvedením rozhovoru a jména Vaší osoby do diplomové práce.

Abstrakt

Dobiášová, H. (2022). *Cirkulární ekonomika v kontextu České republiky* (Diplomová práce). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: cirkulární ekonomika, udržitelný rozvoj, životní prostředí, příklady dobré praxe, principy cirkulární ekonomiky

Předložená diplomová práce se zabývá cirkulární ekonomikou v České republice. Cílem práce bylo představit problematiku cirkulární ekonomiky, na příkladech dobré praxe ukázat aplikaci jejích principů a formulovat návrhy pro její rozvoj v České republice. Teoretická část práce analyzuje a syntetizuje poznatky vztahující se k problematice cirkulární ekonomiky na základě rešerše odborných literárních zdrojů. V praktické části práce byl zvolen kvalitativní výzkum za pomoci případových studií, které poskytly plné pochopení vybrané oblasti a jejích souvislostí. Pro zpracování případových studií byla použita technika polostrukturovaného rozhovoru se zástupci vybraných organizací a analýza dostupných materiálů daných organizací. Na základě provedených analýz a interpretace dat byla syntetizována hlavní zjištění, která vedla k formulaci závěrů a doporučení pro zvýšení rozvoje oběhového hospodářství v České republice.

Abstract

Dobiášová, H. (2022). *Circular economy in the context of the Czech Republic* (Master's Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: circular economy, sustainable development, environment, examples of good practice, circular economy principles

The presented diploma thesis deals with circular economy in the Czech Republic. The aim of the work was to present the issue of circular economy, to show the application of its principles on the examples of good practice and to formulate proposals for its development in the Czech Republic. The theoretical part of the thesis analyzes and synthesizes the findings related to the issue of circular economy on the basis of a search of professional literary sources. In the practical part of the thesis was chosen qualitative research with the aid of case studies which provided a full understanding of the selected area and its context. The technique of semi-structured interview with representatives of selected organizations and analysis of available materials of the organizations were used for the elaboration of case studies. Based on the performed analyzes and interpretation of the data, the main findings were synthesized, which led to the formulation of conclusions and recommendations to increase the development of the circular economy in the Czech Republic.